

Verantwoord Beleggen Beleid 2024

Inhoudsopgave

1	Introductie	3
1.1	Waarom belegt PMT verantwoord?	3
1.2	Wat zijn de uitgangspunten voor verantwoord beleggen van PMT?	3
1.3	Ambities en doelstellingen voor verantwoord beleggen	4
1.4	Governance	6
2	Instrumenten en thema's verantwoord beleggen	7
2.1	Introductie	7
2.2	Portefeuille constructie	7
2.3	Actief aandeelhouderschap	8
2.4	Impactinvesteringen en SDI's	11
2.5	Overzicht ESG-thema's en toepassing van de instrumenten	12
2.6	In kaart brengen van duurzaamheidsthema's en -risico's	14
2.7	Energietransitie	15
2.8	Arbeidstransitie	19
3	Kadering verantwoord beleggen	23
3.1	Wet- en regelgeving	23
3.2	Principes, commitments en initiatieven	24
3.3	Lidmaatschappen en samenwerkingsverbanden	27
	Bijlage 1: Duurzaamheidsthema's	29
	Bijlage 2: ESG-integratie per beleggingscategorie	34
	Bijlage 3: MSCI ESG-score	38

1. Introductie

1.1 Waarom belegt PMT verantwoord?

PMT wil alle deelnemers in de sector metaal en techniek nu en in de toekomst een goed pensioen bieden. PMT belegt het pensioengeld op een verantwoorde manier; de gehele beleggingsportefeuille wordt conform ons verantwoord beleggen beleid belegd. We willen daarmee bijdragen aan een duurzame wereld en lange termijn waardecreatie.¹ Want wat heb je aan een pensioenuitkering in een wereld die niet leefbaar is? Daarnaast geloven we dat verantwoord beleggen bijdraagt aan onze financiële doelstelling. Tot slot verwachten (of eisen) wetgever en maatschappij een toekomstbestendige beleggingsstrategie. Niet verantwoord beleggen is op termijn onwenselijk en risicovol.

We willen een voorloper zijn op het gebied van verantwoord beleggen, maar we kunnen maatschappelijke problemen niet alleen oplossen. In Nederland mag PMT dan een van de grootste pensioenfondsen zijn, op wereldschaal is onze invloed beperkt. Succes is afhankelijk van de mate waarin overheden, bedrijven en andere grote beleggers handelen naar afspraken over duurzaamheid (zoals bijvoorbeeld het [Klimaatakkoord van Parijs](#))².

1.2 Wat zijn de uitgangspunten voor verantwoord beleggen van PMT?

PMT houdt bij alle beleggingsbeslissingen rekening met rendement, risico, kosten en mogelijke negatieve en positieve effecten van deze beleggingen op mens, milieu en goed bestuur. Laatstgenoemde effecten worden ook 'ESG-factoren' genoemd. ESG staat voor 'Environmental, Social and Governance'.

Een voorbeeld van een negatief effect op het milieu is de CO₂-uitstoot door de productie van een staalbedrijf waarin we beleggen. Een voorbeeld van een positief effect zijn betaalbare huurwoningen in onze vastgoedportefeuille. We willen de negatieve effecten van onze beleggingen zo veel mogelijk verkleinen, en de positieve effecten juist vergroten. Dat proberen we te doen door:

- Het uitsluitingsbeleid toe te passen ([zie paragraaf 2.2](#));
- Beleggingen bewust te selecteren ([zie paragraaf 2.2](#));
- Als actieve aandeelhouder betrokken te zijn bij de ondernemingen in de beleggingsportefeuille ([zie paragraaf 2.3](#));
- Impactinvesteringen te doen in bijvoorbeeld gezondheidszorg, hernieuwbare energie en betaalbare huisvesting ([zie paragraaf 2.4](#)).

Andersom kunnen ESG-factoren ook risico's vormen voor de beleggingsportefeuille. Voorbeelden zijn overstromingsgevaar of extreme hitte als gevolg van klimaatverandering. Dit kan effect hebben op de waarde van een bedrijf, en daarmee op het rendement van een belegging in dat bedrijf. Hoe we deze ESG-thema's en -risico's identificeren, wordt omschreven in [paragraaf 2.6](#).

Sector metaal en techniek als uitgangspunt

Door in het beleggingsbeleid focus aan te brengen op de thema's en ontwikkelingen die aansluiten bij de sector metaal en techniek, streven we ernaar dat deelnemers, gepensioneerden en werkgevers zich kunnen herkennen in hun eigen pensioenfonds. We houden rekening met voorkeuren van deelnemers in ons verantwoord beleggen beleid, en we consulteren en informeren een bredere groep stakeholders (bijvoorbeeld maatschappelijke organisaties en universiteiten) over ons verantwoord beleggen beleid.

---

1. Lange termijn waardecreatie is het op duurzame wijze creëren van waarde op de lange termijn, waarbij rekening wordt gehouden met de effecten van het handelen van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming op mens en milieu. Zie ook de [Corporate Governance Code 2022](#).

2. In alle gevallen geldt dat huidige en toekomstige maatregelen op het gebied van verantwoord beleggen alleen van toepassing zijn als de portefeuille daarmee passend blijft bij het beoogde risico-rendementsprofiel en het Strategisch Beleggingskader.

Overtuigingen

De beleggingen van PMT hebben invloed op de reële economie en de samenleving. Daarom houden we rekening met de invloed van onze beleggingskeuzes op de wereld. Daarnaast geloven we dat alleen beleggingen die rekening houden met ESG-factoren op lange termijn rendabel zijn. Dit komt omdat schadelijke gevolgen van economische activiteit niet voor onbepaalde tijd op mens, maatschappij en milieu afgewenteld kunnen worden. We integreren daarom ESG-factoren in onze beleggingskeuzes.

Deze overtuigingen zijn vertaald in beleggingsbeginselen, die zijn vastgelegd in het [Strategisch Beleggingskader](#), en vormen daarmee een integraal onderdeel van ons beleggingsbeleid. Het Strategisch Beleggingskader is een raamwerk dat de financiële doelstellingen en de beginselen van beleggingen, risicomanagement en uitvoering omvat. Het fungeert als de 'architectuur' voor het beleggingsbeleid.

1.3 Ambities en doelstellingen voor verantwoord beleggen

We houden rekening met mens, milieu en bestuurlijke factoren en zetten in op engagement met bedrijven

We committeren ons aan de [OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen](#) en de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#). Dit betekent dat we ESG due diligence³ toepassen op onze gehele beleggingsportefeuille (zie paragraaf 3.2).

- **Ambitie:** we willen alleen beleggen in bedrijven, vastgoed en landen die (boven)gemiddeld presteren ten aanzien van ESG-factoren. Tegelijkertijd willen we bedrijven in de portefeuille via actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement) aanmoedigen om te verbeteren op geprioriteerde ESG-thema's.
- **Ambitie:** we willen dat het beleid en de werkwijzen van al onze vermogensbeheerders en managers aansluiten bij ons verantwoord beleggen beleid.

In [hoofdstuk 2](#) wordt verder beschreven welke instrumenten we gebruiken om invulling te geven aan deze ambities. Hier wordt ook uitgebreid beschreven hoe het instrument actief aandeelhouderschap wordt ingezet.

Investerings met een positieve impact

We willen direct beleggen in de energietransitie, circulaire economie, innovatie in Europa, betaalbare huisvesting en gezondheidszorg. Met deze beleggingen willen we een meetbare en positieve impact maken en beogen we uitvoering te geven aan de [Sustainable Development Goals](#) van de Verenigde Naties (zie ook paragraaf 2.4).

- **Doelstelling:** Ten minste voor €4 miljard aan impactinvesteringen per eind 2025.
- **Ambitie:** Ten minste €10 miljard impactinvesteringen per eind 2030, waarvan €4 miljard investeringen binnen het thema energietransitie, en de ambitie om 35% van deze €10 miljard te beleggen in Nederland.

Klimaatdoelstellingen

Zie ook:

- [Klimaatactieplannen](#)

We willen bijdragen aan het beperken van de opwarming van de aarde tot maximaal 1,5-graden, aansluitend op het [Klimaatakkoord van Parijs](#), het commitment van de financiële sector aan het [Nederlandse Klimaatakkoord](#) en het [Paris Aligned Asset Owners commitment](#) van de [Institutional Investors Group on Climate Change](#) (zie ook paragraaf 2.7).

- **Doelstelling:** PMT wil in 2050 een beleggingsportefeuille hebben met een uitstoot van netto nul.

---

3. ESG due diligence is het proces waarbij de reactie, prestaties en financiële blootstelling van een bedrijf met betrekking tot ESG-onderwerpen die relevant zijn voor hun bedrijf en industrie, worden beoordeeld.

Tijdslijn ambities, doelen en acties

1.4 Governance

De eindverantwoordelijkheid voor het gehele beleggingsbeleid ligt bij het bestuur van PMT. De Commissie Beleggingen is verantwoordelijk voor het in kaart brengen van ESG-risico's en kansen die raken aan de beleggingen van PMT en adviseert het bestuur daaromtrent.

De Commissie Beleggingen wordt geïnformeerd en geadviseerd over aspecten die raken aan ESG-risico's en -kansen door fiduciair manager MN en het bestuursbureau van PMT.

2. Instrumenten en thema's verantwoord beleggen

2.1 Introductie

Om bij te kunnen dragen aan een goed pensioen in een wereld die toekomstbestendig, rechtvaardig en leefbaar is, maken we gebruik van verschillende instrumenten. Deze instrumenten worden uitgebreid toegelicht, gevolgd door een uitwerking van onze geprioriteerde ESG thema's met in het bijzonder de energietransitie en de arbeids-transitie.

2.2 Portefeuille constructie

PMT wil beleggen in financieel gezonde bedrijven die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Om dit te waarborgen gebruiken we twee instrumenten bij het maken van een beleggingsportefeuille. Dit heet de portefeuilleconstructie:

1. We sluiten bepaalde landen, sectoren of individuele bedrijven uit op basis van het uitsluitingsbeleid;
2. We wegen ESG-criteria mee in onze beleggingsbeslissingen. Dit wordt ESG-integratie genoemd.

Uitsluitingen

Zie ook:

- [Uitsluitingsbeleid](#)

Het instrument 'uitsluiten' wordt ingezet op basis van verschillende overwegingen:

- We willen niet beleggen in bedrijven die met hun activiteiten een buitenproportionele negatieve impact hebben op mens, milieu, of goed bestuur;
- We willen niet beleggen in bedrijven waarmee het voeren van engagement onsuccesvol is gebleken of wanneer bedrijven structureel niet responsief zijn op het verzoek tot een dialoog;
- We volgen wet- en regelgeving en we willen niet beleggen in bedrijven waarvoor een investeringsverbod geldt;
- We volgen een aantal door de Nederlandse overheid ondertekende (internationale) verdragen die het doel hebben om de verspreiding en productie van specifieke producten tegen te gaan.

Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op alle beleggingen van PMT. Uitsluitingen worden op periodieke basis vastgesteld. De beheerders van PMT mogen niet beleggen in bedrijven en overheden die op de uitsluitingslijst staan. Fiduciair manager MN controleert doorlopend of beheerders zich hier aan houden. Zie voor meer informatie over uitsluitingen het uitsluitingsbeleid.

ESG-integratie

ESG-integratie betekent dat we ESG-criteria toepassen in het beleggingsbeleid. ESG-criteria wegen op drie manieren mee in onze beleggingsbeslissingen:

1. Er wordt rekening gehouden met ESG-criteria bij het bepalen van de beleggingsstrategie per soort beleggingen;
2. In de uitvoering van de beleggingsstrategieën onderzoeken we ESG-informatie over bedrijven en landen bij het nemen van beleggingsbesluiten;
3. Bij de selectie en monitoring van managers en vermogensbeheerders die onze beleggingsmandaten uitvoeren monitoren we of ze ESG-criteria goed integreren in hun beleggingen.

In [Bijlage 2](#) wordt per beleggingscategorie beschreven hoe ESG-integratie is vormgegeven.

2.3 Actief aandeelhouderschap

Nadat de portefeuille is vastgesteld kunnen we als eigenaar van beleggingen invloed uitoefenen op de entiteiten waarin is belegd. Het gebruik van de invloed als belegger wordt actief aandeelhouderschap genoemd. Actief aandeelhouderschap omvat twee basis elementen:

1. Het voeren van een gesprek met de onderneming (engagement);
2. Het uitbrengen van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Naast deze twee basiselementen sluiten we, indien zinvol, aan bij juridische procedures tegen een onderneming waarin we belegd hebben. Dit doet we om schadevergoeding voor geleden beleggingsverliezen te krijgen als gevolg van schending van effectenwetten, misleidende verklaringen, corruptie en/of fraude.

Engagementprogramma's

Zie ook:

- [Engagementlijst](#)

Conform de Europese richtlijn lange termijn betrokkenheid aandeelhouders⁴ (SRD II) voert PMT engagement over uiteenlopende onderwerpen zoals strategie, financiële en niet-financiële prestaties en maatschappelijke en ecologische risico's. We voeren engagement met bedrijven om verschillende redenen:

- Sturen op een goede en duurzame bedrijfsvoering;
- Mitigeren van ESG-risico's en reputatierisico's voor PMT;
- Voorkomen van negatieve impact;
- Bijdragen aan [Klimaatakkoord van Parijs](#) en de [Sustainable Development Goals](#);
- Verandering teweeg brengen in de reële economie;
- Voldoen aan wet- en regelgeving;
- Uitvoering geven aan voorkeuren die volgen uit deelnemersonderzoeken.

Het engagementprogramma is opgebouwd uit drie verschillende typen engagement:

1. Incidenten en controverses (doorlopend);
2. Toezicht op Nederlands beursgenoteerde ondernemingen (doorlopend);
3. Thematisch engagement heeft een doorlooptijd tot 2030 met tussentijdse evaluaties om waar nodig bij te sturen;
4. Pilotprogramma engagement met overheden.

Engagement wordt erkend door De Nederlandsche Bank als een manier om invloed uit te oefenen, en wordt aanbevolen door de [Institutional Investors Group on Climate Change](#). Onderzoek wijst uit dat engagement kan bijdragen aan het verbeteren van prestaties van bedrijven op ESG-thema's.⁵

Het causale verband tussen engagement door PMT en veranderingen bij bedrijven in de reële economie kan niet exact worden vastgesteld. We monitoren hoe bedrijven, waar engagement mee wordt gevoerd, zich ontwikkelen, en of bedrijven bewegen richting de doelstellingen die we voor het engagement hebben gezet. Als het bedrijf geen maatregelen kan of wil nemen om de werkwijze te verbeteren, dan kunnen we besluiten om na een vooraf vastgestelde periode tot uitsluiting over te gaan.

---

4. [Pensioenfederatie en Eumedion Servicedocument Verantwoord en betrokken aandeelhouderschap](#)

5. Kobel et al (2020) Can Sustainable Investing Save the World? Reviewing mechanisms of Investor Impact.

Incidenten en controverses

We voeren engagement als zich ernstige incidenten voordoen in de portefeuille. Met onze aandeelhouders-invloed willen we bijdragen aan het voorkomen van verdere negatieve impact op mens, milieu en goed bestuur en om reputatierisico's voor PMT te mitigeren. Deze bedrijven worden gevraagd om binnen korte tijd te zorgen voor herstel van schade bij de betrokken belanghebbenden én ervoor te zorgen dat er beleid, strategie en systemen zijn om dit in het vervolg te voorkomen.

Om incidenten en controverses te identificeren gebruiken we de principes van de [Global Compact van de Verenigde Naties](#), de [OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen](#) en de [United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights](#). Het programma wordt deels door onze fiduciair manager MN, en deels door een engagementprovider uitgevoerd.

Als de gesprekken niet tot het gewenste resultaat leiden, kunnen we besluiten het engagement te escaleren. Dit kan door bijvoorbeeld op de aandeelhoudersvergadering een statement te maken of tegen de herbenoeming of beloning van bestuurders te stemmen. Of in het uiterste geval, het bedrijf uit te sluiten.

Toezicht op Nederlands beursgenoteerde ondernemingen

Om onze betrokkenheid als aandeelhouder in de Nederlandse markt kracht bij te zetten voeren we gesprekken met diverse Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. We houden toezicht op deze ondernemingen om de lange termijn waarde te borgen, en mogelijke reputatierisico's voor PMT te mitigeren. Het toezicht houdt in dat we, via fiduciair manager MN, op de hoogte zijn van zaken die spelen bij de onderneming en we dringen aan op duurzame bedrijfsvoering. Ook zien we toe op de samenstelling, het functioneren en beloning van een ondernemingsbestuur. Tot slot wordt toegezien op de onafhankelijke controle op de onderneming, verslaglegging, risico's van fraude en corruptie, en de belastingstrategie van ondernemingen.

Thematische engagement

PMT voert thematische engagement op specifieke ESG-thema's die extra belangrijk zijn voor PMT ([zie paragraaf 2.5](#)). De doelstellingen en onderliggende mijlpalen voor thematische engagement worden per programma opgesteld.

Hoe meet PMT voortgang op engagement?

PMT dringt in engagementgesprekken bij bedrijven op verschillende geprioriteerde onderwerpen aan. Al onze engagementprogramma's bevatten duidelijke doelstellingen en onderliggende mijlpalen. De doelstellingen worden voorafgaand aan de start van het engagementtraject met een bedrijf gedeeld. De doelstellingen zijn gebaseerd op internationale richtlijnen, *best practices* uit de sector en de inhoudelijke kennis van de verschillende duurzaamheidsexperts werkzaam bij non-gouvernementele organisaties (NGO's), vakbonden of kennisinstellingen. We meten de voortgang van de dialogen door de voortgang van bedrijven op onze doelstellingen en onderliggende mijlpalen bij te houden.

Box 1: Voortgang meten op engagementdoelstellingen

Pilot engagement met overheden

We hebben belang bij duurzaam overheidsbeleid. Via externe samenwerkingsverbanden zoals de [Institutional Investors Group on Climate Change](#) en de [Principles for Responsible Investment](#) steunen we, samen met andere investeerders, oproepen richting overheden- of overheidsinstanties zoals de Europese Commissie.

Een deel van de beheerders van onze opkomende landen staatsobligatieportefeuilles zijn daarnaast in 2024 gestart met een pilot engagementprogramma waarin namens PMT met overheden gesproken wordt over het thema energietransitie en het beleid dat overheden hierop voeren.

Transparantie over engagement

Jaarlijks publiceren we een [engagementlijst](#) met daarin een overzicht van de dialogen die gevoerd zijn.

Stemmen

Zie ook:

- [Stembeleid](#)

Het stemrecht is een van de belangrijkste rechten van aandeelhouders. Door te stemmen kunnen we invloed uitoefenen op het beleid en bestuur van een onderneming. We hebben sinds 2017 een wereldwijd stembeleid voor de bedrijven waarin we beleggen. Het stembeleid gaat uit van wet- en regelgeving en is afgeleid van verschillende richtlijnen, waaronder die van het [International Corporate Governance Network](#) en van de [Nederlandse Corporate Governance Code](#). Hierdoor voldoen we tevens aan de eisen die de wetgever aan institutionele beleggers stelt.

Het stembeleid wordt jaarlijks geëvalueerd en zo nodig aangepast aan bijvoorbeeld veranderde wet- en regelgeving, nieuwe *corporate governance* inzichten of andere relevante ontwikkelingen.

We maken gebruik van een externe partij gespecialiseerd in het adviseren en operationeel ondersteunen van institutionele beleggers op het gebied van stemrecht voor de uitvoering van ons stembeleid.

Daarnaast is er de mogelijkheid om van het stembeleid af te wijken wanneer er onvoldoende voortgang wordt gezien bij een bedrijf richting de verwachtingen die wij van een bedrijf hebben. Door bijvoorbeeld tegen herbenoeming van bestuurders te stemmen, kunnen bestuurders verantwoordelijk gehouden worden voor het niet voldoen aan onze verwachtingen.

Juridische procedures

Een onderdeel van actief aandeelhouderschap is de mogelijkheid van het voeren van juridische procedures, zowel in Nederland als daarbuiten. Het gaat dan om rechtszaken gericht op (bestuurders van) ondernemingen waarin belegd wordt die wettelijke overtredingen hebben begaan en daarmee financiële schade hebben veroorzaakt. Voorbeelden zijn fraude, corruptie, onjuiste informatie bij de uitgifte van aandelen of andere misleidende informatie aan de aandeelhouders. Door een juridische procedure te starten, kunnen we (een deel van) de schade verhalen op het betreffende bedrijf.

Deze juridische procedures worden ook wel aangeduid als collectieve rechtszaken van institutionele beleggers gezamenlijk in landen zoals Australië, Canada en de VS. We monitoren collectieve rechtszaken en sluiten aan wanneer te verwachten is dat een financiële vergoeding mogelijk is. PMT doet in principe geen uitspraken over lopende procedures.

2.4 Impactinvesteringen en Sustainable Development Investments

Impactinvesteringen

Als lange termijn belegger zien we een duidelijke rol voor onszelf weggelegd om met onze beleggingen een positieve maatschappelijke impact te maken op het gebied van milieu- en sociale factoren. Dit proberen we onder andere via impactinvesteringen. PMT definieert impactinvesteringen als *investeringen waarbij de intentie om positieve, meetbare impact op het gebied van milieu- en sociale factoren te bewerkstelligen samengaat met een financieel rendement. Het betreft zowel oplossingen voor als het voorkomen van maatschappelijke problemen*. Deze definitie sluit aan bij de definitie van het [Global Impact Investing Network](#).

- **Intentie:** De intentie om positieve impact te realiseren moet vóór het doen van de investering bestaan.
- **Meetbaarheid impact:** Uitdragen dat de investering zich inzet voor het bereiken van een positieve impact binnen de gekozen thema's. Daarbij past dat meetbaar is hoeveel impact is bereikt.
- **Financieel rendement:** De beoogde impact moet nadrukkelijk samengaan met het financiële rendement, passend bij de betreffende beleggingscategorie waarin de impactinvestering gedaan wordt. Toekomstig rendement is onzeker. Daarom zal moeten worden uitgegaan van (realistische) rendementsverwachtingen.
- **Bijdragen aan oplossingen voor of aan het voorkomen van maatschappelijke problemen:** Met een impactinvestering wordt ernaar gestreefd bij te dragen aan het oplossen of het voorkomen van maatschappelijke problemen. Voor impactinvesteringen worden maatschappelijke problemen gedefinieerd met behulp van de door de VN geformuleerde [Sustainable Development Goals](#) en de bijbehorende subdoelen en *key performance indicators* (KPI's).

We hebben een aantal thema's gekozen dat bij ons past en waar we een grote kans zien om impact te maken. Deze impactthema's sluiten aan bij de deelnemersvoorkeuren. Dit volgt uit deelnemersonderzoeken die zijn uitgevoerd. In deze onderzoeken is uitgevraagd welke thema's deelnemers belangrijk vinden om in te investeren. In [paragraaf 2.6](#) wordt nader ingegaan op hoe de ESG-thema's zijn geselecteerd.

Door keuzes te maken ontstaat focus en ontwikkelen we, samen met fiduciair manager MN, expertise op specifieke impactthema's. Voor de selectie van de impactthema's zijn vier criteria toegepast:

- De potentie van het thema om maatschappelijke positieve impact te maken (impactpotentie);
- Investeerbaarheid (risico-rendementsprofiel, marktgrootte);
- Passend binnen bestaande beleggingscategorieën;
- Aansluiting bij de achterban van PMT.

De vijf impactthema's zijn:

- Energietransitie
- Circulaire economie
- Innovatie in Europa
- Betaalbare huisvesting
- Gezondheidszorg

Doelstelling

Door gerichte investeringen binnen afgesproken impactthema's beogen we bij te dragen aan een goed pensioen en duurzame economische ontwikkeling. We hebben een doelstelling van €4 miljard aan impactinvesteringen in onze portefeuille per 2025. Ook hebben we de ambitie om dit bedrag per ultimo 2030 verhoogd te hebben naar in totaal €10 miljard.⁶ Van deze €10 miljard willen we €4 miljard investeren binnen het thema energietransitie. 35% van de €10 miljard willen we beleggen in Nederland.

Sustainable Development Investments

Sustainable Development Investments (SDI's) zijn investeringen in bedrijven waarvan de producten en/of diensten raken aan de [Sustainable Development Goals](#) van de Verenigde Naties. We meten het percentage SDI in onze portefeuille om inzicht te krijgen hoeveel we bijdragen aan de Sustainable Development Goals. De lat voor de kwalificatie SDI ligt over het geheel genomen lager dan voor impactinvesteringen: PMT beschouwt alle impactinvesteringen als SDI's, maar niet alle SDI's als impactinvesteringen.

We hanteren een aantal specifieke criteria voor impactinvesteringen. Met name op het gebied van intentie en de meetbaarheid van impact voldoen SDI's vaak niet aan de door PMT gehanteerde definitie van impactinvesteringen.

Elk jaar wordt berekend welk percentage van de beleggingsportefeuille is belegd in SDI's. Deze zogenaamde SDI-exposure wordt opgenomen in het [verantwoord beleggen jaarverslag](#).

2.5 Overzicht ESG-thema's en toepassing van de instrumenten

De beschreven instrumenten die we tot onze beschikking hebben kunnen worden gebruikt om bij beleggingen rekening te houden met voor ons belangrijke ESG-thema's. Welk instrument wordt ingezet, en in welke mate, hangt af van de volgende factoren:

- **Thema:** Omdat de ESG-thema's vaak complex en divers zijn, verschilt onze aanpak per thema.
- **Beleggingscategorie:** Een beleggingscategorie is de term die gebruikt wordt voor een bepaald soort beleggingen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld aandelen, obligaties of vastgoed. Niet alle instrumenten zijn even goed inzetbaar binnen elke soort beleggingen. De keuze voor de inzet van een instrument kan per beleggingscategorie verschillen.
- **Doel:** De keuze voor de inzet van een instrument is afhankelijk van het doel wat we willen bereiken. De instrumenten zijn complementair aan elkaar, wat betekent dat ze tegelijk gebruikt kunnen worden en elkaar kunnen versterken.

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de ESG-thema's die we prioriteren. In de tabel wordt aangegeven welke instrumenten we gebruiken om in de portefeuille rekening te houden met deze ESG-thema's.

---

6. Eind 2023 was het totale belegde vermogen van PMT circa €82 miljard. In verhouding tot het totale vermogen staat de impactdoelstelling van €4 miljard gelijk aan ongeveer 4,9%. De ambitie van € 10 miljard staat gelijk aan ongeveer 12,2% van het totale belegde vermogen.

Thema/instrument	Portefeuille constructie		Actief Aandeelhouderschap		Impact Sustainable Development Investments
	Uitsluiting	ESG-integratie	Engagement	Stembeleid	
Biodiversiteit		x	x	x	
Circulaire Economie		x			x
Energietransitie*	x	x	x	x	x
Eiwittransitie		x	x		
Fysieke impact klimaatverandering	x	x		x	x
Luchtkwaliteit, afval en schadelijke stoffen		x	x	x	
Waterschaarste		x	x		
Arbeidstransitie*	x	x	x	x	
Burger- en politieke- rechten	x	x			
Geneesmiddelen, gezondheidszorg en gezonde voeding		x			x
Betaalbare huisvesting		x			x
Productkwaliteit en -veiligheid		x			
Gelijkheid		x			
Dierenwelzijn		x			
Verantwoord belastingbeleid		x	x	x	
Privacy, dataveiligheid en datagebruik		x	x		
Beloningsbeleid		x	x	x	
Eigendomsstructuur en aandeelhoudersrechten		x	x	x	
Omkoping, fraude en corruptie	x	x			
Bestuurssamenstelling		x	x	x	
Transparantie en aanspreekbaarheid	x	x	x	x	

Tabel 1: Overzicht ingezette verantwoord beleggen instrumenten per geprioriteerd ESG-thema. Per type beleggingen verschilt de inzet van de verschillende instrumenten. Mede als gevolg daarvan kan ook de integratie van de verschillende ESG-thema's afwijken.

* De arbeids- en energietransitie zijn door PMT aangemerkt als prioriteit thema's.

2.6 In kaart brengen van duurzaamheidsthema's en -risico's

De duurzaamheidsrisico's waar PMT mee te maken heeft zijn tweeledig:

- Risico's voor mens, milieu en goed bestuur, die onze beleggingen kunnen veroorzaken;
- Financiële risico's voor onze beleggingen als gevolg van ESG-factoren.

Voor de identificatie en beoordeling van relevante duurzaamheidsthema's wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van externe raamwerken. Een voorbeeld hiervan is het raamwerk van het [Sustainability Accounting Standards Board](#). Dit raamwerk laat zien welke ESG-thema's relevant zijn voor bedrijven in verschillende sectoren vanuit een ESG-risico-perspectief. Een ander voorbeeld is de [Sustainable Finance Disclosure Regulation](#). In deze Europese wetgeving zijn voor verschillende duurzaamheidsthema's indicatoren geïdentificeerd die gebruikt kunnen worden om de mogelijke negatieve impact van onze beleggingen te identificeren.

Op basis van de inventarisatie van duurzaamheidsthema's is bovenstaand overzicht van 21 thema's opgesteld. We hebben deze thema's zo afgebakend dat deze voor PMT voldoende concreet zijn. Dit maakt het mogelijk om op de thema's te kunnen sturen. In [bijlage 1](#) wordt per thema een toelichting gegeven waarom het thema relevant is voor PMT en wat we belangrijk vinden voor de toekomst.

Risico's voor mens, milieu en goed bestuur

Bij het beoordelen van de (potentiële) ESG-impact van investeringen op mens, milieu en goed bestuur staan het belang van het ESG-thema en de deelnemersvoorkeuren voorop. Ook wordt rekening gehouden met:

- De werkelijke en potentiële negatieve impact op de omgeving, inclusief de omvang, onomkeerbaarheid en de aard van negatieve impact;
- Het vermogen om het thema te beïnvloeden, onder andere rekening houdend met:
  - de (relatieve) grootte van de beleggingen gerelateerd aan het ESG-thema;
  - of deze beleggingen actief of passief worden beheerd;
  - (potentiële) samenwerkingsverbanden met andere investeerders;
  - bestaande kennis;
  - geografische nabijheid.

Risico's voor de beleggingen

PMT komt in haar beleggingsportefeuille risico's tegen die raken aan mens, milieu, en goed bestuur. ESG-risico's waar we mee te maken hebben kunnen in twee categorieën worden ingedeeld:

- Risico's voor mens, milieu, en goed bestuur. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de negatieve gevolgen van bedrijfsactiviteiten van een onderneming waar we in beleggen, zoals ontbossing.
- Financiële risico's voor onze beleggingen als gevolg van ESG-factoren, bijvoorbeeld door klimaatverandering. Hierbij kan worden gedacht aan de kosten van overstromingen voor de vastgoedportefeuille.

Voor de beoordeling van de (potentiële) impact van ESG-factoren op de beleggingen wordt rekening gehouden met:

- de waarschijnlijkheid dat het ESG-thema een economische impact zal hebben op de bedrijfsresultaten;
- de verwachte schaal van de (potentiële) ESG-impact op getroffen sectoren/ bedrijven en;
- de mate waarin onze portefeuille beleggingen bevat die potentieel door het thema geraakt kunnen worden (portefeuille-blootstelling).

PMT heeft verschillende mogelijke ESG-risico's nader onderzocht met een risico-zelfbeoordeling. Voor deze risico's hebben we een inschatting gemaakt van de kans en de impact. Waar mogelijk is deze kwantitatief onderbouwd. Voor energietransitie risico's en fysieke klimaatrisico's worden bijvoorbeeld scenario analyses uitgevoerd. Deze analyses helpen ons om een inschatting te maken van de mogelijke impact.

Volgend op de scenario analyses hebben we een overzicht gemaakt van de maatregelen die op dit moment genomen worden om de verschillende risico's te beheersen. Bij dit overzicht is een inschatting gemaakt van het risico dat resteert na implementatie van deze maatregelen. Uit het gemaakte overzicht concluderen we dat al veel stappen zijn gezet om de ESG-risico's reduceren.

Onze inschatting is dat de ESG-risico's op dit moment binnen onze risicobereidheid vallen. We kunnen de ESG-risico's als grote investeerder echter niet tot een nul reduceren. Onder andere nieuwe data en initiatieven stellen ons in staat om steeds gericht te kunnen sturen.

2.7 Energietransitie

PMT wil bijdragen aan het beperken van klimaatverandering, en kiest voor energietransitie als een van de twee prioriteitsthema's in het verantwoord beleggen beleid.

Ons energiesysteem is verantwoordelijk voor ongeveer 75% van de uitstoot die geleid heeft tot inmiddels een opwarming van de aarde met 1,1 graden sinds het pre-industriële tijdperk.⁷ Het beperken van klimaatverandering vraagt om de overgang van het gebruik van fossiele energie naar energie uit hernieuwbare bronnen. Dit betekent onder meer dat het gebruik van kolen voor energieopwekking beëindigd moet worden, en in 2050 ongeveer 70% van de energieproductie uit wind- en zonne-energie moet komen.⁸ Daarnaast moet er grootschalig elektrificatie plaatsvinden, in 2050 moet meer dan 85% van de gebouwen gerenoveerd zijn op een 'zero-carbon' niveau, en moet 90% van de zware industrie overgestapt zijn op productiemethoden met lage emissies.⁹ Deze overgang wordt de energietransitie genoemd, en vergt een verandering in de reële economie. Bedrijven in onze achterban spelen hier een belangrijke rol in: de metaal en techniek sector kan met innovaties een grote bijdrage leveren aan de energietransitie.

Ambitie en doelstellingen

PMT is geïnteresseerd aan het doel om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5-graden, aansluitend bij de doelen in het [Klimaatakkoord van Parijs](#), het commitment van de financiële sector aan het [Nederlandse Klimaatakkoord](#), en het [Paris Aligned Asset Owner Commitment](#) van de [Institutional Investors Group on Climate Change](#).

We geven invulling aan deze ambitie door ernaar te streven per eind 2030 een portefeuille te hebben met alleen beleggingen die voldoen aan de afspraken uit het Klimaatakkoord van Parijs. Het lange termijn doel van het klimaatbeleid is om de uitstoot van de totale beleggingsportefeuille te reduceren naar 'netto nul' in 2050. In de periode 2024 tot 2030 willen we steeds meer beleggen in bedrijven die wel op een 1,5-graden pad zitten, en juist minder in bedrijven die onvoldoende actie ondernemen.

Onze [Klimaatactieplannen](#) beschrijven per beleggingscategorie onze ambities en doelstellingen, de maatregelen die we implementeren, en wat ons nog te doen staat.

Beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties

PMT verwacht van bedrijven in zeven CO₂-intensieve sectoren dat ze de CO₂-intensiteit van hun operaties reduceren in lijn met wat volgens het [Transition Pathway Initiative](#) nodig is om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5-graden (Tabel 2).¹⁰ In het verantwoord beleggen jaarverslag rapporteren we over de voortgang op de sectordoelstellingen.

---

7. IPCC (2023) [Climate Change 2023 Synthesis Report. Summary for Policymakers](#)

8. IEA (2021) [Net Zero by 2050. A Roadmap for the Global Energy Sector](#)

9. IEA (2021) [Net Zero by 2050. A Roadmap for the Global Energy Sector](#)

10. Deze reductiedoelstellingen zijn gebaseerd op berekeningen van TPI en gaan ervan uit dat de opwarming van de aarde onder de 1,5-graden blijft. TPI heeft hiervoor gebruik gemaakt van IEA-scenario's uit 2020, en data van het International Aluminium Institute voor aluminiumproducenten. In 2023 is ook voor aluminiumproducenten en autofabrikanten een 1,5-graden reductiedoelstelling toegevoegd, omdat de data nu beschikbaar is.

Sector	2030 Doelstelling
Luchtvaartmaatschappijen	616,00 gram CO ₂ per renderende tonkilometers (RTK)
Aluminiumproducenten	4,73 ton CO ₂ e per geproduceerde ton aluminium
Autofabrikanten	30,68 gram CO ₂ per kilometer als gemiddelde uitstoot van nieuw geproduceerde auto's
Cementproducenten	0,42 ton CO ₂ per geproduceerde ton cementproduct
Elektrische nutsbedrijven	0,14 ton CO ₂ e per geproduceerde megawattuur energie
Olie- & Gasindustrie	40,95 gram CO ₂ e per geproduceerde megajoule energie
Staalproducenten	1,13 ton CO ₂ per geproduceerde ton staal

Tabel 2: Sectorspecifieke CO₂-reductiedoelstellingen

Acties per instrument

We willen bijdragen aan de transitie naar een economie die opereert in lijn met een opwarming van maximaal 1,5-graden in 2030 met de inzet van de volgende instrumenten.

Portefeuilleconstructie

Uitsluitingen

PMT acht dat te lang belegd blijven in fossiele energiebedrijven en andere CO₂-intensieve bedrijven die te weinig bijdragen aan de energietransitie niet wenselijk is, vanwege hun impact op de wereld en de blootstelling aan klimaatrisico's in de portefeuille. Om die reden sluiten we bedrijven uit die 30% of meer van hun omzet behalen uit de productie van thermische steenkool. Ook worden bedrijven uitgesloten die 30% of meer van hun omzet behalen uit het gebruik van thermische steenkool voor energieopwekking.

Voor meer informatie, zie ons [Uitsluitingsbeleid](#).

ESG-integratie

PMT maakt gebruik van verschillende ESG-screenings, met daarin indicatoren gerelateerd aan het thema energietransitie.

Zo passen we een screening toe in CO₂-intensieve sectoren op basis van de *Low Carbon Transition* score van MSCI. We hebben de intentie om de 20% slechts presterende bedrijven in CO₂-intensieve sectoren, die relatief weinig potentie laten zien om in lijn te komen met een 1,5-graden pad, te weren uit de portefeuille. Daarnaast zijn een aantal indicatoren gerelateerd aan biodiversiteit, circulaire economie en schadelijke stoffen van toepassing, die raken aan het thema energietransitie.

Met de ESG-screenings worden enerzijds bedrijven die onvoldoende scores op hun klimaatbeleid uit de portefeuille verwijderd, en anderzijds investeringen in bedrijven in de CO₂-intensieve sectoren die relatief voorlopen qua klimaatbeleid in hun sector juist behouden.

Actief Aandeelhouderschap

Engagement

We gebruiken onze invloed als belegger en gaan in gesprek met CO₂-intensieve bedrijven in verschillende sectoren over het verlagen van de uitstoot en een transitie naar een schone en duurzame economie.

Het doel van engagement is bedrijven te stimuleren hun bedrijfsvoering verder te transformeren in lijn met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Op deze manier blijft een bedrijf een aantrekkelijke investering in een economie waar broeikasgassen sterk worden afgebouwd.

Eind 2023 zijn we gestart met een nieuw engagementprogramma op het thema energietransitie waarin we in gesprek gaan met rond de 50 bedrijven in de olie- en gas, nuts, chemische, staal, mijnbouw en cementsectoren. Het engagementprogramma is gericht op de lange termijn en draagt bij aan een transitie van het energiesysteem om het aanbod en de vraag naar fossiele brandstoffen en grondstoffen af te bouwen. We verwachten van bedrijven in deze sectoren dat ze in 2030 voldoen aan de sectorreductiedoelstellingen die zijn vastgelegd in de Klimaatactieplannen.

Het engagementprogramma zet tussentijdse doelstellingen gebaseerd op internationale standaarden ([CA100+ Net Zero Company Benchmark](#), indicatoren van de [IIGCC Net Zero Standards](#) en de [sector methodologieën van het Science Based Targets initiative](#)) en houdt rekening met het stadium van de transitie waarin sectoren zich op dit moment bevinden. Zo staat de energietransitie in de chemische sector in haar kinderschoenen, terwijl er in de nutssector al grote stappen zijn gezet. Op deze manier borgen we dat engagement stuurt op ambitieuze doelstellingen, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten.

We selecteren, op basis van engagement met de energiesector, olie- en gasbedrijven die we zien als het meest kansrijk voor het leveren van een bijdrage aan de energietransitie. Deze bedrijven worden opgenomen in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles en zijn onderdeel van het engagementprogramma energietransitie. Van deze bedrijven verwachten we dat ze hun huidige ambitie en strategie niet afzwakken. Is dit wel het geval dan kan overgegaan worden tot uitsluiting.

Het is belangrijk dat de energietransitie 'inclusief' is. Dit wil zeggen dat bedrijven naast een strategie om de CO₂-uitstoot te verminderen óók oog moeten hebben voor de positie van hun medewerkers en de natuur. We willen dat bedrijven hun medewerkers betrekken bij de manier waarop een bedrijf tot verdere CO₂-reductie kan komen en hen meenemen in de nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld door om- en bijscholing, en door kansen op het gebied van schone energie te benutten. Dit wordt onderstreept in het engagement met bedrijven. Daarnaast zien we de samenhang tussen de energietransitie en het behoud van biodiversiteit. In gesprekken met bedrijven over de energietransitie wordt hun impact op biodiversiteit aangekaart wanneer dit relevant is. We voeren ook een apart engagementprogramma uit op het thema biodiversiteit (zie Box 2).

We zijn aangesloten bij verschillende (internationale) samenwerkingsverbanden, zoals Climate Action 100+, waarin we met andere institutionele beleggers engagement efficiënt kan worden uitgevoerd en extra kracht kan worden bijgezet.

Wanneer een bedrijf onvoldoende voortgang boekt gaan we over tot het inzetten van verschillende engagement-instrumenten om het engagement kracht bij te zetten. Hieronder valt bijvoorbeeld het maken van een statement op een aandeelhoudersvergadering of het publiekelijk uitspreken van de verwachtingen. Tot slot, kunnen we ook overgaan tot het uitsluiten van bedrijven op basis van onvoldoende engagementresultaat of als transitierisico's te groot worden.

Biodiversiteit

Het tegengaan van klimaatverandering vindt ook een plek in ons engagementprogramma op het thema biodiversiteit. Hierin wordt gesproken over onderwerpen als het tegengaan van ontbossing, het beschermen van natuurlijke hulpbronnen, en de transitie van vleesconsumptie naar plantaardige alternatieven.

Er wordt engagement gevoerd met bedrijven uit de chemische-, voedsel-, en retailsector. Van deze sectoren is bekend dat zij vaak een negatieve impact hebben op natuur en biodiversiteit, maar tegelijkertijd sterk afhankelijk zijn van de ecosysteemdiensten die de natuur levert. Door deze bedrijven aan te moedigen om de negatieve impact van hun bedrijfsactiviteiten in kaart te brengen en te verminderen willen we bijdragen aan een leefbare wereld, en bovendien de bedrijfsrisico's van natuur- en biodiversiteitsverlies mitigeren.

Binnen het engagementprogramma biodiversiteit wordt gevraagd om transparante rapportage en het zetten van doelstellingen door bedrijven, in lijn met de doelstellingen die zijn vastgesteld in het [Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework](#). De afgelopen jaren hebben er veel ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van rapportage en standaardzetting, zo maken we gebruik van het raamwerk van de [Taskforce on Nature-related Financial Disclosures](#) en de [science-based targets for nature](#). Beide raamwerken bieden handvatten voor bedrijven om rapportage op biodiversiteit te verbeteren, waardoor wij de voortgang bij bedrijven beter kunnen monitoren.

Box 2: Beschrijving van het engagementprogramma op biodiversiteit

Stemmen

PMT vindt het belangrijk dat bedrijven rekening houden met de invloed van klimaatverandering in hun governance, strategie en risicomanagement. Ook verwachten we dat ondernemingen een duidelijk plan hebben om hun klimaatambities te bereiken en dat zij transparant rapporteren over hun emissies en reductiedoelstellingen. Deze verwachtingen liggen ten grondslag aan ons stembeleid.

De volgende uitgangspunten hanteren we voor het bepalen van onze stem:

- Voor bedrijven waarmee engagement wordt gevoerd via de Climate Action 100+ samenwerking stemmen we tegen de verkiezing van verantwoordelijke bestuurders als een bedrijf niet de minimale stappen zet om risico's die verbandhouden met klimaatverandering te begrijpen, beoordelen of beperken;
- Voor bedrijven in het energietransitie engagementprogramma beoordelen we managementvoorstellen gerelateerd aan de energietransitie per bedrijf. De doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs vormen hierbij het uitgangspunt;
- Voor bedrijven in het energietransitie engagementprogramma beoordelen we aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan de energietransitie per bedrijf.

We gebruiken onze (tegen)stem als escalatiestap in engagement, wanneer een bedrijf op basis van engagement onvoldoende voortgang boekt.

Voor meer informatie, zie ons [Stembeleid](#)

Impactinvesteringen

PMT belegt in de oplossingen die nodig zijn voor het realiseren van de energietransitie. De meest directe en zichtbare investeringen zijn die in (het opwekken van) hernieuwbare energie middels bijvoorbeeld windparken (onshore en offshore), waterkracht of zonneparken. Dit betreft de aanbodkant. Vergelijkbare impact willen we ook realiseren aan de vraagkant: door efficiënter gebruik van energie is er minder vraag en minder opwekking van energie nodig. Om de energie vraag en aanbod kant beter op elkaar aan te sluiten, investeren we in energie-opslag en energienetwerken voor de teruglevering. Naast directe investeringen in het energiesysteem dragen ook investeringen die zorgen voor CO₂-opslag bij aan de energietransitie. Met dergelijke impactinvesteringen leveren we een positieve en proactieve bijdrage aan CO₂-reductie.

Eind 2023 was PMT belegd in €769 miljoen in impactinvesteringen binnen het thema energietransitie.

Metten van voortgang en rapportage

Het verantwoord beleggen jaarverslag is het centrale document waarin we rapporteren over klimaat en energietransitie gerelateerde thema's. Het verantwoord beleggen jaarverslag omvat onder andere:

- Voortgang ten aanzien van sectorreductiedoelstellingen en klimaatcommitments;
- TCFD-rapportage, met klimaat risico's en kansen voor de beleggingsportefeuille;¹¹
- CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuilles, inclusief methodologie;
- CO₂-voetafdruk van de bedrijfsobligatieportefeuille, inclusief methodologie;
- Toelichting op impactinvesteringen;
- Omschrijving van voortgang van engagementgesprekken en uitgebrachte stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

In het kader van de [Sustainable Finance Disclosure Regulation](#) rapporteren we sinds 2023 over de [belangrijkste ongunstige effecten](#) van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Dit betreft onder andere klimaat- en andere milieu-indicatoren, waaronder het aandeel beleggingen in ondernemingen die geen initiatieven voor CO₂-reductie hebben die aansluiting bij het Klimaatakkoord van Parijs beogen.

Om de voortgang op de reductiedoelstellingen te meten, gebruiken we data van het [Transition Pathway Initiative](#). De uitstoot van bedrijven wordt berekend op basis van sectorspecifieke maatstaven, bijvoorbeeld de uitstoot per geproduceerde kilo staal voor staalbedrijven. Voor de olie- en gasbedrijven en autobedrijven wordt ook de uitstoot van het geproduceerde product (de scope 3 uitstoot) gemeten. Om een juiste berekening te kunnen maken van de CO₂-voetafdruk, dringen we bij bedrijven erop aan te rapporteren volgens internationaal erkende standaarden.¹²

2.8 Arbeidstransitie Ambitie en doelstellingen

PMT wil bijdragen aan de arbeidstransitie in brede zin. Onder de paraplu van de arbeidstransitie komen verschillende belangrijke sociale thema's samen. We prioriteren de bescherming van arbeidsrechten, zoals veilige werkomstandigheden en een gezonde werkomgeving. Vakmensen in de sector metaal en techniek weten als geen ander dat gezondheid en veiligheid op het werk belangrijke onderwerpen zijn. Dit willen we ook laten zien in ons beleggingsbeleid.

Niet alleen is het belangrijk dat overal ter wereld mensen hun werk vrijwillig, veilig en gezond kunnen uitoefenen, maar ook dat zij recht hebben op een fatsoenlijk inkomen, de mogelijkheid hebben tot vakbondsvorming, en dat zij niet bang hoeven te zijn om misstanden op en rond de werkvloer aan te kaarten. Het waarborgen van deze rechten is van essentieel belang voor de bevordering van een bredere set aan fundamentele arbeids- en mensenrechten, waaronder het tegengaan van kinderarbeid en toegang tot onderwijs.

PMT is ondertekenaar van de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#) en de [OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen](#). Deze verdragen en het bijbehorend due diligence raamwerk dienen als belangrijke leidraad in ons werk op sociale thema's. Allereerst waar het gaat om de inrichting van ons eigen beleid, maar ook in de gesprekken met bedrijven waarin we beleggen.

---

11. Rapportage volgens de structuur van de [Taskforce on Climate-related Financial Disclosure](#).

12. PMT vraagt bedrijven jaarlijks te rapporteren volgens de structuur van de [Taskforce on Climate-related Financial Disclosure](#) en volgens de standaarden van het [Carbon Disclosure Project](#).

Acties per instrument

PMT houdt in zijn beleggingsbeleid rekening met het thema arbeidstransitie middels de hieronder beschreven instrumenten.

Uitsluitingen

Het uitsluitingsbeleid is onverkort van toepassing op de hele beleggingsportefeuille. Dit beleid ziet er op toe dat bedrijfsactiviteiten en producten die niet aansluiten bij onze principes en waarbij het veranderpotentieel beperkt is, worden uitgesloten van investeringen. Zo ook op het thema arbeidstransitie. Een voorbeeld hiervan is de uitsluiting van de adult entertainment industrie, vanwege de mensenrechtenrisico's die hieraan zijn verbonden, zoals gedwongen arbeid en uitbuiting. Uitsluiting is ook een laatste escalatiemiddel in gesprekken met bedrijven.

Voor meer informatie, zie ons [Uitsluitingsbeleid](#)

ESG-integratie

Met betrekking tot het thema arbeidstransitie wordt bij de selectie van bedrijven voor de aandelenportefeuille extra nadruk gelegd op gezonde en veilige arbeidsomstandigheden en de bescherming van mensenrechten en arbeidsrechten in ondernemingen hun toeleveringsketens. Daarnaast beleggen we niet in ondernemingen die in handen zijn van een overheid die niet democratisch is, of als corrupt wordt gezien.

Actief aandeelhouderschap

Engagement

PMT voert engagement met bedrijven uit verschillende sectoren waarin het risico op schendingen van mensenrechten of arbeidsrechten groot is. Het doel van engagement is bedrijven in de aandelenportefeuille te stimuleren om in hun bedrijfsvoering rekening te houden met de rechten van werknemers en andere belanghebbenden, zoals lokale gemeenschappen en consumenten. Hierbij wordt zowel gelet op bedrijven hun eigen bedrijfsvoering als de waardeketens.¹³ We vinden het belangrijk dat bedrijven in onze beleggingsportefeuille deze maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en we zijn ervan overtuigd dat dit de bedrijfsresultaten op de lange termijn ten goede komt.

Het engagement richt zich op zes sectoren waar PMT serieuze sociale risico's ziet: mijnbouw, hernieuwbare energie, kleding, agrifood, food retail en ICT. De overkoepelende focus van deze gesprekken ligt op due diligence op mensenrechten en arbeidsrechten. Per sector worden aanvullende aandachtsgebieden bepaald, afhankelijk van de grootste risico's, waarbij oog is voor de thematische aandachtsgebieden die we prioriteren.

Bedrijven in de metaal- en mijnbouwsector, en de hernieuwbare energie sector spelen een sleutelrol in de energietransitie. De producten die zij maken, waaronder windmolens en zonnepanelen, zijn onmisbaar in de overstap van fossiele energie naar schonere vormen van energie. Tegelijkertijd doen zich juist in deze sectoren mensenrechtenrisico's voor.¹⁴ We vinden het belangrijk dat in de productieprocessen goede arbeidsomstandigheden worden gewaarborgd – zowel in Nederland als elders. Hiervoor werken we samen met andere investeerders binnen het engagement [Advance programma](#) van de [UNPRI](#). In totaal zijn er zo'n 120 institutionele investeerders bij betrokken.

---

13. In lijn met de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#).

14. Zie bijvoorbeeld onderzoek van de [ILO](#) en het [Business and Human Rights Resource Centre](#).

Ook kledingbedrijven, voedselproducenten en supermarkten hebben te maken met sociale risico's in hun toeleveringsketens. Zo worden deze ketens gekenmerkt door extreem lage lonen en inkomens en risico's op schendingen van andere arbeidsrechten.¹⁵ PMT dringt samen met andere investeerders binnen het [Platform Living Wage Financials](#) aan op het faciliteren van leefbare lonen en inkomens in de productieketen. Hiermee zet PMT in op een fundamenteel recht dat bovendien dient als katalysator voor andere arbeids- en mensenrechten. Ook vinden we dat leefbare lonen en inkomens de lange termijnhoudbaarheid van investeringen in ondernemingen ten goede komt, omdat dit reputatierisico's en arbeidsonrust voorkomt.

Binnen de ICT sector zien we een groot risico in de beperkte governance rondom digitale rechten en de transparantie en verantwoording hieromtrent. Dit heeft impact op het recht op privacy en vrijheid van meningsuiting van mensen, gezien gebruikers van technologieën geen controle hebben over hoe en waarvoor hun persoonsgegevens gebruikt worden.¹⁶ PMT werkt samen met andere investeerders via de [Investor Alliance for Human Rights](#) en vraagt bedrijven om het committeren aan en implementeren van mensenrechten due diligence en gebruikers controle te geven over hun eigen data.

Bij onvoldoende voortgang is er de mogelijkheid escalatiemiddelen in te zetten, zoals het stemmen voor een aandeelhoudersresolutie of tegen een managementresolutie, of het publiek uitspreken van de verwachtingen die we van een bedrijf hebben. In een uiterst geval kan worden besloten om een bedrijf uit te sluiten.

Stemmen

PMT maakt gebruik van zijn stemrecht als aandeelhouder, en oefent op deze wijze invloed uit op het beleid en bestuur van ondernemingen waar in belegt wordt. Sociale onderwerpen vormen een nadrukkelijk onderdeel van het stembeleid.

In het algemeen stemt PMT voor aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van sociale thema's, als deze beogen maatschappelijk verantwoordelijk gedrag te stimuleren en lange termijn waarde van ondernemingen voor aandeelhouders en andere belanghebbenden te verbeteren. Bij de verkiezing van bestuurders wegen we, als aandeelhouder, mee of het bestuur ongevoelig is geweest voor de belangen van werknemers, en mensenrechten. In 2024 is aansluiting gezocht bij twee vooraanstaande benchmarks met betrekking tot mensenrechten, namelijk de [Corporate Human Rights Benchmark](#) van de [World Benchmarking Alliance](#) en de benchmarks van [Know the Chain](#). Bij de laagst scorende bedrijven stemt PMT tegen de herbenoeming van relevante bestuurders en de goedkeuring van het beloningsrapport.

PMT zet het stemrecht ook in als verlengstuk van engagement. Bij onvoldoende voortgang op de engagementdoelstellingen kan tegen de herbenoeming van bestuurders of beloningen worden gestemd.

[Voor meer informatie, zie ons Stembeleid](#)

Impactinvesteringen

Het instrument impactinvesteringen wordt door PMT niet ingezet binnen het thema arbeidstransitie. Uit onderzoek is geconcludeerd dat er onvoldoende mogelijkheden zijn om binnen het thema arbeidstransitie impactinvesteringen te doen die binnen de beleggingsportefeuille passen en tegelijkertijd voldoen aan de eisen die we stellen aan impactinvesteringen.

---

15. Zo blijkt uit onder meer analyses van de OESO en FAO naar de [kledingsector](#) en de [agrifood sector](#).

16. Zie bijvoorbeeld de rapporten van de [Investor Alliance for Human Rights](#).

Meten van voortgang en rapportage

Binnen het instrument actief aandeelhouderschap monitoren we voortgang van bedrijven op de vooraf gestelde engagementdoelstellingen met behulp van programma specifieke scorecards. Bedrijven worden minimaal jaarlijks op een set van indicatoren beoordeeld, wat inzicht geeft de in de ontwikkeling die bedrijven doormaken. PMT rapporteert in de verantwoord beleggen jaarverslagen en via de website over de voortgang van het engagement met individuele bedrijven en de uitgebrachte stemmen.

In het kader van de [Sustainable Finance Disclosure Regulation](#) (zie [paragraaf 3.1](#)) rapporteert PMT over de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Dit betreft onder andere sociale thema's en arbeidsomstandigheden, zoals het aandeel beleggingen in entiteiten zonder mensenrechtenbeleid.

3 Kadering verantwoord beleggen

3.1 Wet- en regelgeving

Internationale verdragen

PMT respecteert de [Universele Verklaring van de Rechten van de Mens](#), het [Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens](#), en de fundamentele verdragen van de [Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties](#) (ILO). Zo zetten we ons in via de engagementprogramma's voor vrijheid van vakvereniging en het recht op collectieve onderhandelingen, maar ook voor het uitbannen van elke vorm van gedwongen arbeid, kinderarbeid en arbeidsdiscriminatie.

We onderschrijven het [Klimaatakkoord van Parijs](#) en we geven er invulling aan via onze Klimaatactieplannen.

PMT sluit ondernemingen uit indien zij rechtstreeks betrokken zijn bij de ontwikkeling, de productie of het onderhoud van producten en/of diensten die niet in overeenstemming zijn met de hieronder genoemde internationale verdragen:

- Anti-persoonsmijnen (zoals gedefinieerd in het [Verdrag van Ottawa](#));
- Clusterwapens (zoals gedefinieerd in het [Verdrag inzake clustermunitie](#));
- Chemische en biologische wapens (zoals gedefinieerd in het [Verdrag inzake chemische wapens en biologische wapens](#));
- Kernwapens (nucleaire wapens in het geval dat de activiteiten worden uitgevoerd in, of voor landen die dergelijke wapens niet mogen ontwikkelen of produceren op basis van het [Non-proliferatieverdrag](#));
- Het [Protocol van Montreal](#) (bescherming van de ozonlaag);
- CITES verdragen (bedreigde dier- en planten soorten).

Europese wet- en regelgeving

Vanaf 10 maart 2021 is de [Sustainable Finance Disclosure Regulation \(SFDR\)](#) van toepassing op PMT. SFDR heeft als doel om de transparantie over duurzaamheid gerelateerde informatie in de financiële sector te bevorderen. De wetgeving stelt eisen aan financiële instellingen en marktdeelnemers om informatie te verstrekken over hoe zij duurzaamheidsrisico's integreren in hun investeringsbesluitvormingsproces.

SFDR verplicht ook pensioenfondsen informatie te verstrekken over de duurzaamheid van de beleggingen.

De SFDR kent drie kwalificaties:

- Een artikel 9 product heeft duurzame beleggingen tot doel;
- Een artikel 8 product promoot ecologische en/of sociale kenmerken;
- Een artikel 6 product heeft geen duurzame beleggingen tot doel, en promoot geen ecologische en/of sociale kenmerken.

PMT classificeert zijn pensioenregeling als 'artikel 8 product'.

Op basis van de SFDR publiceren we informatie over duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidskenmerken van beleggingen op [onze website](#). Ook rapporteren we op jaarbasis over de duurzame kenmerken van de pensioenregeling in het jaarverslag. Daarnaast publiceren en actualiseren we jaarlijks de [Verklaring Ongunstige Effecten](#) van beleggingen op duurzaamheidsfactoren gepubliceerd op onze website.

Duurzame beleggingen

De SDI meting is de basis voor de berekening van het aandeel 'duurzame beleggingen' zoals gedefinieerd onder de SFDR.

PMT heeft een minimaal commitment naar duurzame beleggingen van 10%. Onder SFDR wordt een belegging als duurzaam gezien wanneer:

- De belegging bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling;
- De belegging geen ernstige afbreuk doet aan andere ecologische of sociale doelstellingen;
- De ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

Het is aan financiële instellingen zelf om hier een methodiek voor op te zetten. PMT gebruikt de SDI-meting als basis voor de berekening van het aandeel duurzame beleggingen onder SFDR. Het SDI-percentage geeft invulling aan het eerste deel van de definitie: het meet de bijdrage aan ecologische en sociale doelstellingen. De toetsing van 'geen ernstige afbreuk' en goed bestuur is onderdeel van het selectieproces van de beleggingen. Dit wordt nader toegelicht in de [precontractuele informatie over ecologische en/of sociale kenmerken](#).

3.2 Principes, commitments en initiatieven

Principles for Responsible Investment

PMT ondertekende in 2007 de [Principles for Responsible Investment](#) (PRI) van de Verenigde Naties.

Deze principes vormen de basis van het verantwoord beleggen beleid. De zes PRI-principes zijn:

1. Wij zullen milieu, sociale en bestuurlijke aspecten betrekken bij ons beleggingsbeleid en onze investeringsbeslissingen;
2. Wij zullen actief invulling geven aan ons aandeelhouderschap en daarbij milieu, sociale en goed ondernemingsbestuur aspecten betrekken;
3. Wij streven naar openbaarheid over milieu, sociale en bestuurlijke aangelegenheden door de entiteiten waarin wij investeren;
4. Wij streven naar acceptatie en implementatie van deze principes in de financiële sector.
5. Wij zullen samenwerken om de effectiviteit in de implementatie van deze principes te bevorderen;
6. Wij zullen rapporteren over de activiteiten en de voortgang bij de implementatie van deze principes.

De OESO-Richtlijnen, UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de UN Global Compact Principles

De [OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen](#) (OESO-richtlijnen), [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#) (UNGP's) en [UN Global Compact principles](#) (UNGC principes) spelen een belangrijke rol in het verantwoord beleggen beleid. De UNGP's, OESO-Richtlijnen en het daarbij horende [OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers](#) worden onderschreven en vormen de leidraad voor de manier waarop factoren op het gebied van milieu, mensenrechten en goed ondernemingsbestuur (ESG-factoren) meewegen in het nemen van een beleggingsbeslissing. De OESO-richtlijnen schrijven zogenaamde 'gepaste zorgvuldigheid' (due diligence) voor. Het uitvoeren van de due diligence stappen is een continu proces en is daarmee verankerd in de beleggingsprocessen.

Daarnaast gebruiken we de principes van de UNGC, de OESO-richtlijnen, en de UNGP's om incidenten en controverses te identificeren. Wanneer we constateren dat een bedrijf betrokken is bij een ernstig incident of ernstige controverses waarbij één of meerdere van deze internationale, normatieve richtlijnen zijn overtreden, starten we een dialoog met het desbetreffende bedrijf ([zie ook paragraaf 2.3](#)).

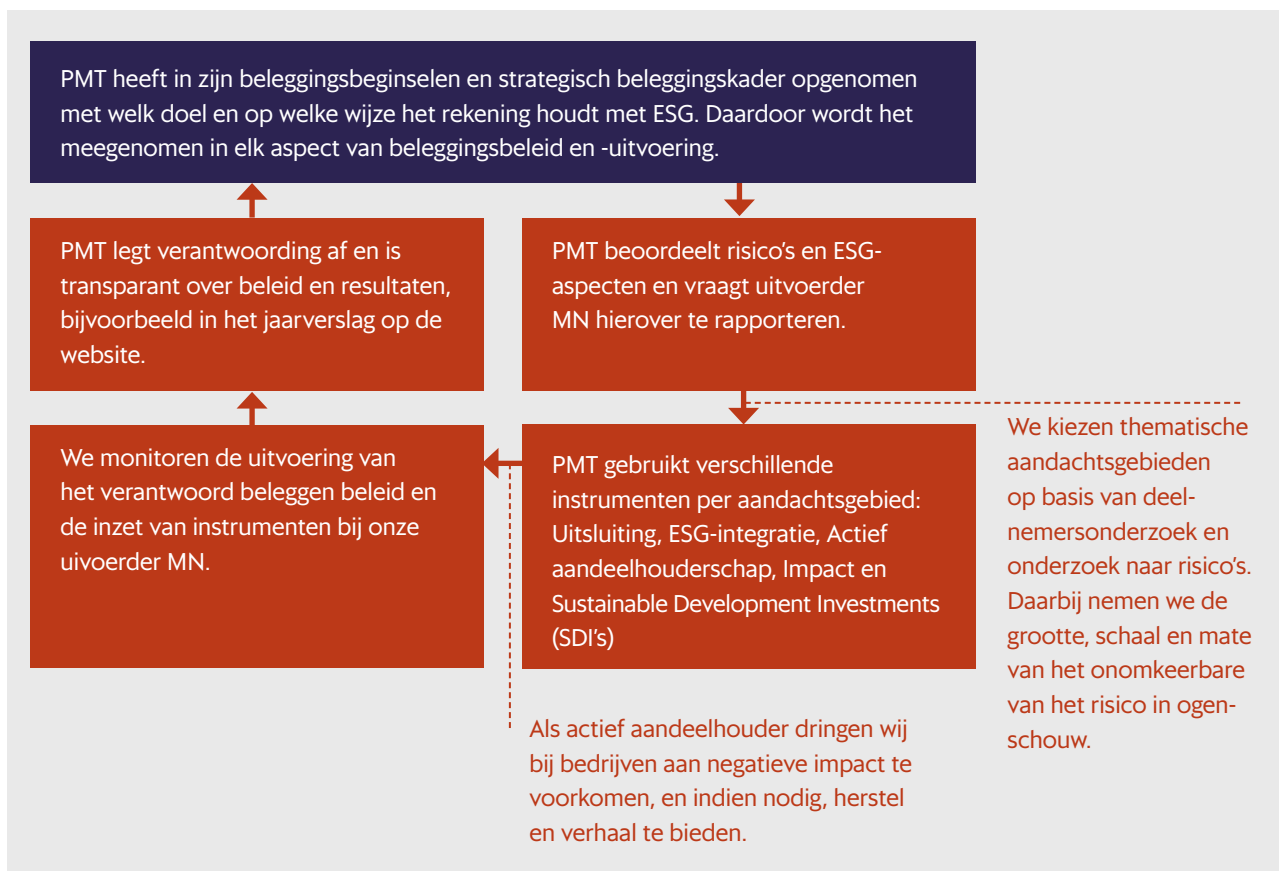

Implementatie van due diligence

PMT is zich ervan bewust dat zich binnen de portefeuille misstanden kunnen voordoen, zoals een bedrijf dat gebruik maakt van kinderarbeid. We willen negatieve impact zoveel mogelijk voorkomen. Daarom brengen we conform de OESO-Richtlijnen en de UNGP's een breed scala aan ESG-risico's in kaart en passen we due diligence toe met behulp van de instrumenten ESG-integratie, uitsluitingen en actief aandeelhouderschap:

- **Integreren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen:** We betrekken milieu, sociale en bestuurlijke aspecten in ons beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen (ESG-integratie). Dit gebeurt voor alle aspecten; van het beleggingsbeleid, strategieën en mandaten, tot het beheer en uitvoering van de beleggingen. Hiermee is maatschappelijk verantwoord beleggen op het hoogste niveau en in elk onderdeel van de besluitvorming gewaarborgd.
- **Identificeren en mitigeren van negatieve gevolgen van beleggingen op mens, milieu en samenleving:** We brengen ESG-risico's in kaart en met behulp van een strenge ESG-screening en uitsluitingen zorgen we ervoor dat bedrijven die slecht presteren op het terrein van mensenrechten, klimaat en andere ESG-factoren niet in de portefeuille terecht komen. De bedrijven die aan de ESG-criteria voldoen worden continu geëvalueerd en gemonitord. Op het moment dat hun ESG-score niet meer aan de eisen voldoet, vallen zij uit de benchmark. Voor meer informatie over de bewuste selectie methodiek [zie bijlage 3](#), en voor uitsluitingen [paragraaf 2.2](#).
- **Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen:** Negatieve gevolgen op ESG willen we zoveel mogelijk voorkomen. Mocht hier toch sprake van zijn, dan gebruiken we het instrument 'actief aandeelhouderschap' om te proberen die gevolgen te stoppen of zoveel mogelijk te beperken. Dit betekent dat we in gesprek gaan met bedrijven die beter kunnen presteren op ESG-factoren. Per eind 2023 waren we met in totaal zo'n 138 bedrijven in gesprek. Dit is bijna 10% van de in totaal 1.494 bedrijven in de aandelenportefeuille. Actief aandeelhouderschap betekent ook dat we op aandeelhoudersvergaderingen stemmen in binnen- en buitenland en, waar nodig, aansluiten bij juridische procedures. Als bedrijven onvoldoende voortgang tonen, kunnen we overgaan tot uitsluiten.
- **Bij meldingen van incidenten en controverses dringt PMT aan bij bedrijven op herstel en/of verhaal:** wanneer bedrijven waarin we beleggen negatieve impact hebben veroorzaakt of daaraan hebben bijgedragen dan dringen we aan om herstel en/of verhaal aan te bieden aan benadeelden. Dit doet we via het engagementprogramma incidenten en controverses. In 2023 was PMT met 57 bedrijven in gesprek als gevolg van een controversie of een incident. Ook gebruiken we ons stemrecht of andere escalatiemiddelen. In uiterste gevallen kan PMT besluiten een juridische procedure te starten ([zie voor meer informatie paragraaf 2.3](#)).
- **Monitoren van de uitvoering van het beleid en de resultaten daarvan:** fiduciair manager MN is voor elk van de due diligence stappen adviserend en uitvoerend en brengt daarover zowel jaarlijks als ieder kwartaal verslag uit. Op die manier ontvangt PMT onder andere informatie over de ESG-risico's die zijn geïdentificeerd en hoe deze vervolgens zijn geadresseerd.
- **Transparant communiceren over de resultaten van het gevoerde beleid en de resultaten daarvan:** PMT hecht veel waarde aan transparantie en communiceert daarom op de website en in rapportages over het beleid en de resultaten. Zo publiceren we jaarlijks een verantwoord beleggen jaarverslag en zijn de [gevoerde dialogen](#) terug te vinden op de website. Ook bevat de website [een overzicht](#) van hoe er is gestemd op aandeelhoudersvergaderingen.

Schematisch gezien is de due diligence als volgt in de governance verankerd:

Code Pensioenfondsen

PMT geeft met zijn verantwoord beleggen beleid invulling aan de [Code Pensioenfondsen](#). Deze code is opgesteld door de [Stichting van de Arbeid](#) en de [Pensioenfederatie](#). Per 1 januari 2024 trad een herziene Code in werking, die de vorige versie uit 2018 vervangt. Deze herziening vond plaats tegen de achtergrond van de start van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het doel van de code is dat pensioenfondsen hun functioneren verder verbeteren én dit inzichtelijk maken, zodat belanghebbenden er vertrouwen in kunnen hebben dat de pensioenfondsen het aan hen toevertrouwde geld goed beheren en de belangen van alle betrokkenen evenwichtig afwegen.

Eén van de actualisaties in de herziene Code 2024 is 'duurzaamheid' (norm 2 in de Code Pensioenfondsen). Het bestuur van PMT hecht veel waarde aan een goed doordacht verantwoord beleggen beleid, dat aansluit op de thema's en ontwikkelingen die spelen in de sector Metaal en Techniek en dat op draagvlak onder de belanghebbenden kan rekenen. Het bestuur van PMT legt verantwoording af aan zijn verantwoordingsorgaan.

3.3 Lidmaatschappen en samenwerkingsverbanden

Climate Action 100+

We zijn lid van het samenwerkingsverband [Climate Action 100+](#) (CA100+). Hierin trekken we gezamenlijk op om in gesprek te gaan met de top 100 ondernemingen die de grootste uitstoters van CO₂ zijn. In 2024 werken er binnen de CA100+ ongeveer 700 investeerders samen. Deze investeerders hebben een gezamenlijk beheerd vermogen van meer dan €63 biljoen. Via de CA100+ worden bedrijven gevraagd het thema klimaat stevig te verankeren in bestuursprocessen, CO₂-emissies terug te dringen in lijn met de doelstelling van het [Klimaat-akkoord van Parijs](#) en volgens het raamwerk van de [Taskforce Climate-related Financial Disclosure](#) over voortgang te rapporteren.

DNB

PMT is via MN vertegenwoordigd in de werkgroep Klimaatrisico's van het [Platform Duurzame Financiering van De Nederlandsche Bank](#) (DNB). DNB heeft het platform opgericht om de aandacht voor duurzame financiering in de financiële sector verder te vergroten en te stimuleren. DNB constateerde dat er bij veel verschillende instellingen en in verschillende sectoren al goede initiatieven plaatsvonden. Met de komst van het platform kunnen volgens DNB banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders verbindingen leggen met elkaar en met de overheid en toezichthouders om zo mogelijk ook gezamenlijk tot nieuwe duurzaamheidsinitiatieven te komen. Daarnaast is PMT via MN vertegenwoordigd in de werkgroep CO₂-beprijzing van het Platform Duurzame Financiering. Samen met andere financiële instellingen wordt in deze werkgroep gewerkt aan een model dat inzicht moet verschaffen in de economische effecten van een CO₂-belasting.

Eumedion

In het verband van [Eumedion](#) werken institutionele vermogensbeheerders samen aan het toezicht op Nederlandse Beursgenoteerde ondernemingen. Eumedion behartigt de belangen van de aangesloten institutionele beleggers op het gebied van corporate governance en duurzaamheid. PMT is via MN vertegenwoordigd in verschillende commissies van Eumedion.

Global Impact Investing Network

MN is namens PMT lid van het [Global Impact Investing Network](#) (GIIN). GIIN is een non-profitorganisatie met als doel het vergroten van de schaal en de effectiviteit van impactinvesteringen wereldwijd. Impactinvesteringen zijn beleggingen in bedrijven, organisaties en fondsen gericht op het oplossen van wel voorkomende maatschappelijke en milieuproblemen die op rendement net zo goed presteren als 'reguliere' beleggingen. Impactinvesteringen kunnen plaatsvinden in zowel ontwikkelingslanden als ontwikkelde landen.

Het Nederlandse klimaatakkoord

In juli 2019 ondertekende PMT samen met 50 andere partijen het '[Commitment van de financiële sector](#)', waarmee de partijen beloven een bijdrage te leveren aan het Klimaatakkoord. Een belangrijk onderdeel daarvan is de toezegging om uiterlijk in 2022 actieplannen op te stellen waarin reductiedoelstellingen zijn opgenomen om de negatieve gevolgen van hun beleggingen te beperken en een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Hier heeft PMT in 2022 invulling aangegeven en de [Klimaatactieplannen](#) zijn te vinden op de website.

Institutional Investors Group on Climate Change

PMT is sinds 2021 lid van de [Institutional Investors Group on Climate Change](#) (IIGCC), een non-profit organisatie met meer dan 350 leden, afkomstig uit verschillende landen in Europa, die ongeveer €60 biljoen aan beheerd vermogen vertegenwoordigt (2024). De missie van de IIGCC is 'het mobiliseren van kapitaal voor een *low carbon future* door de stem van de belegger te versterken en samen te werken met bedrijfsleven, beleidsmakers en investeerders'. De IIGCC biedt beleggers een samenwerkingsplatform voor het aanmoedigen van overheidsbeleid, investeringspraktijken en bedrijfsstrategieën die lange termijn klimaatrisico's en -kansen adresseren.

Nature Action 100

In 2023 ging samenwerkingsverband [Nature Action 100](#) (NA100) van start. MN neemt namens PMT deel in dit initiatief, waarbij meer dan 200 investeerders goed voor meer dan €26 biljoen beheerd vermogen gezamenlijk aandringen op behoud van natuur en biodiversiteit bij de groep bedrijven die hier wereldwijd gezien de grootste negatieve impact op heeft. Bedrijven wordt gevraagd om hun impact op en afhankelijkheid van biodiversiteit inzichtelijk te maken; het thema biodiversiteit stevig te verankeren in beleid en processen; doelen en actieplannen te formuleren voor het behoud van biodiversiteit; en transparant te rapporteren over voortgang.

Partnership for Biodiversity Accounting Financials

PMT is sinds 2022 aangesloten bij het [Partnership for Biodiversity Accounting Financials](#) (PBAF). PBAF is een door de Nederlandse overheid gesteund initiatief waarin wordt toegewerkt naar een standaard aan de hand waarvan financiële instelling de impact van beleggingen op biodiversiteit kunnen beoordelen en rapporteren. PBAF wordt inmiddels gesteund door 40 financiële instellingen verdeeld over 11 landen.

Partnership for Carbon Accounting Financials

PMT is aangesloten bij het [Partnership for Carbon Accounting Financials](#) (PCAF). Deze samenwerking telt in 2024 meer dan 470 financiële instellingen met een totaal beheerd vermogen van ongeveer €80 biljoen. PCAF streeft naar de ontwikkeling en implementatie van een geharmoniseerd raamwerk voor leden om de uitstoot van broeikasgassen te meten en rapporteren.

Pensioenfederatie

PMT is lid van de [Pensioenfederatie](#), de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen. PMT is actief lid van de Pensioenfederatie en heeft zitting in diverse commissies en werkgroepen.

Platform Living Wage Financials

MN is namens PMT één van de oprichters en actief lid van het [Platform Living Wage Financials](#) (PLWF). Het samenwerkingsverband telt in 2024 meer dan twintig leden uit binnen- en buitenland met een geschat beheerd vermogen van meer dan €7 biljoen. Gezamenlijk spreken zij met bedrijven uit de textiel-, agrarische- en retailsector over het belang van leefbare lonen en inkomens.

UNPRI

In 2007 ondertekende PMT de [United Nations Principles for Responsible Investment](#) (UNPRI). De UNPRI bestaat uit zes principes die zijn opgesteld om verantwoord beleggen te stimuleren en kennis en guidance op het gebied hiervan te delen. De principes vormen samen met internationale verdragen als de [Verklaring van de Rechten van de Mens](#) het fundament van het verantwoord beleggingsbeleid van PMT. Sinds 2022 neemt PMT samen met 120 andere grote investeerders deel aan [PRI Advance](#). Binnen dit initiatief wordt op collectieve wijze engagement gevoerd met bedrijven in de mijnbouw en hernieuwbare energie over arbeidsomstandigheden in de waardeketen.

Bijlage 1: Duurzaamheidsthema's

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de ESG-thema's waar we rekening mee willen houden in het beleggingsbeleid. We prioriteren twee thema's: energietransitie en arbeidstransitie. De prioritering van thema's is gedaan op basis van een inschatting van de risico's en deelnemersvoorkeuren. De deelnemersvoorkeuren volgen uit de uitgevoerde deelnemersonderzoeken waarin is uitgevraagd met welke thema's deelnemers het belangrijk vinden om rekening te houden bij het beleggen van hun pensioen.

Milieu thema's	Waarom vinden wij dit thema relevant?	Wat vinden wij belangrijk?
1. Energietransitie	Om de opwarming van de aarde te beperking tot 1,5-graden, in lijn met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, is het nodig in 2050 de wereldwijde uitstoot tot netto-nul te reduceren. Omdat ons energiesysteem verantwoordelijk is voor ongeveer driekwart van de uitstoot die de aarde al 1,1 graden heeft opgewarmd sinds het pre-industriële tijdperk, vraagt deze ambitie om een transitie van het energiesysteem. ¹⁷ Hierbij moet de uitstoot van energieproductie en consumptie naar beneden worden gebracht terwijl tegelijkertijd de toegang tot elektriciteit moet toenemen.	<ul style="list-style-type: none"> Een verlaging van de CO₂-uitstoot bij energieproductie; Elektrificatie en efficiënter gebruik van energie; Investeren in oplossingen voor CO₂-reductie. <p><i>PMT kiest ervoor energietransitie te prioriteren in het verantwoord beleggen beleid.</i></p>
2. Biodiversiteit	Biodiversiteit, alle variatie aan leven wat op aarde bestaat, neemt in een dramatisch tempo af. Dit betekent dat als er geen actie wordt ondernomen er meer dan een miljoen plant- en diersoorten binnen enkele tientallen jaren zullen uitsterven. ¹⁸ Een dergelijke massa-extinctie zou verstrekende gevolgen hebben voor mens, maatschappij en economie, gezien de cruciale rol van de natuur in het verstrekken van onder meer voedsel, energie, medicijnen en natuurlijke grondstoffen.	Voldoende biodiversiteit en bebossing.
3. Fysieke impact klimaatverandering	De opwarming van de aarde leidt tot weers-extremen zoals hittegolven, hevige regenval, extreme droogte en tropische cyclonen. Daarnaast warmen oceanen op. 50% van de wereldbevolking wordt als 'zeer kwetsbaar' beschouwd voor de gevolgen van klimaatverandering. ¹⁹	Een veilige leefomgeving.
4. Waterschaarste	De hoeveelheid zoetwater beschikbaar voor consumptie is de afgelopen decennia geleidelijk afgenomen, terwijl de vraag sterk is toegenomen door bevolkingsgroei en economische ontwikkeling. Klimaatverandering en ontbossing dragen bij aan het verergeren van waterschaarste. Daarnaast is verslechterde waterkwaliteit een belangrijke factor voor afname van biodiversiteit. ²⁰	Efficiënt en duurzaam gebruik van water.

17. IPCC, Climate Change 2023 Synthesis Report; [IPCC_AR6_SYR_LongerReport.pdf](#)

18. WWF, Living Planet Report 2022; [lpr_2022_full_report.pdf \(panda.org\)](#)

19. IPCC, Climate Change 2023 Synthesis Report; [IPCC_AR6_SYR_LongerReport.pdf](#)

20. UN, Summary Progress Update 2021: SDG 6 – water and sanitation for all; [SDG-6-Summary-Progress-Update-2021_Version-July-2021a.pdf \(unwater.org\)](#)

Milieu thema's	Waarom vinden wij dit thema relevant?	Wat vinden wij belangrijk?
5. Circulaire economie	De winning van grondstoffen, het produceren van voedsel en het omvormen naar productmaterialen legt een stevig beslag op het milieu. Naast CO ₂ -uitstoot leidt de huidige lage herbruikbaarheid van grondstoffen en producten tot grote afvalbergen. Indien huidige productiemethoden niet worden aangepast kan dit leiden tot een tekort aan grondstoffen en een systematische uitputting van het ecosysteem.	<p>Duurzame productie en consumptie.</p>
6. Luchtkwaliteit, afval en schadelijke stoffen	Vervuiling veroorzaakt jaarlijks ongeveer 9 miljoen sterfgevallen. Met name luchtvervuiling zorgt jaarlijks voor de meeste sterfgevallen. ²¹	<p>Schone lucht, grond en water.</p>
7. Eiwittransitie	De consumptie van dierlijke eiwitten legt een relatief zwaar beslag op onze CO ₂ -voetafdruk. Het is de verwachting dat deze uitstoot verder zal toenemen als gevolg van een toenemende wereldbevolking en veranderingen in consumptiepatronen. Een overstap naar een op plantaardige- of op insecten eiwitten gebaseerd dieet kan een belangrijke bijdrage leveren aan het terugbrengen van onze CO ₂ -voetafdruk. ²²	<p>Vergroten van het gebruik van plantaardige in plaats van dierlijke eiwitten.</p>

21. Fuller et al., Pollution and health: a progress update; [Pollution and health: a progress update - The Lancet Planetary Health](#)

22. Ivanovich et al., Future warming from global food consumption; [Future warming from global food consumption | Nature Climate Change](#)

Sociale thema's	Waarom vinden wij dit thema relevant?	Wat vinden wij belangrijk?
1. Arbeidstransitie	<p>Goede arbeidsrechten, veilige werkomstandigheden en een goede werkomgeving zijn wereldwijd geen vanzelfsprekendheid. Zo raken jaarlijks vele mensen gewond, en overlijden er meer dan drie miljoen mensen als gevolg van werk en werk gerelateerde ongelukken.²³ Daarnaast kampen sectoren die grotendeels afhankelijk zijn van manuele arbeid met (extreem) lage lonen voor arbeiders, vaak onder de armoedegrens. Kinderarbeid blijft wijdverspreid, en voor het eerst in 20 jaar is de vooruitgang om een einde te maken aan kinderarbeid tot stilstand gekomen.²⁴</p> <p>Vakbondsvrijheid, sociale dialoog en respect voor arbeidsrechten worden gezien als <i>enabling rights</i>. Ze zijn essentieel om kinderarbeid en dwangarbeid tegen te gaan en andere rechten (bijvoorbeeld een leefbaar loon) te realiseren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Een gezonde en veilige omgeving voor werknemers en ontwikkeling van menselijk kapitaal; Een leefbaar loon voor iedereen; Uitbanning van kinderarbeid en alle vormen van moderne slavernij; Respect voor vakbondsvrijheid en arbeidsrechten. <p><i>PMT kiest ervoor arbeidstransitie te prioriteren in het verantwoord beleggen beleid.</i></p>
2. Burgerrechten en politieke rechten	<p>Het overgrote deel van de wereldbevolking leeft in een land waar de overheid de burgerrechten en politieke rechten onvoldoende beschermd.²⁵ Burgerrechten en politieke rechten zijn een belangrijk onderdeel van een goed functionerende democratie. De rechten garanderen gelijke kansen en gelijkheid voor de wet ongeacht etniciteit, religie of andere persoonlijke karakteristieken. Wanneer deze rechten niet of onvoldoende beschermd worden door een overheid dan kan dit morele en praktische implicaties hebben.</p>	<p>Naleving van politieke- en burgerrechten door overheden en bedrijven, waaronder landrechten.</p>
3. Geneesmiddelen, gezondheidszorg en gezonde voeding	<p>Naar schatting heeft de helft van de wereldwijde bevolking geen toegang tot essentiële gezondheidszorg.²⁶ Toegang tot zorg en medicijnen is van groot belang voor een goede gezondheid. De verkrijgbaarheid en betaalbaarheid van medicijnen kan een grote impact hebben op een menselijk leven; bijvoorbeeld een ziektebeeld verergeren of schulden veroorzaken. Onvoldoende en ongezond voedsel is een belangrijke oorzaak van gezondheidsproblemen.</p>	<p>Betaalbare, kwalitatief goede gezondheidszorg en gezonde voeding voor iedereen.</p>
4. Betaalbare huisvesting	<p>Bevolkingsgroei en aanhoudende urbanisatie in combinatie met beperkte ruimte en middelen zetten wereldwijd druk op de beschikbaarheid van betaalbare huisvesting.²⁷ De resulterende schaarste, het tekort aan betaalbare leefruimte vergroot de kloof in de maatschappij en werkt ongelijkheid in de hand.</p>	<p>Betaalbare huisvesting voor iedereen.</p>

23. ILO: Nearly 3 million people die of work-related accidents and diseases. [Occupational safety and health: Nearly 3 million people die of work-related accidents and diseases](https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health/occupational-safety-and-health/nearly-3-million-people-die-of-work-related-accidents-and-diseases) (ilo.org)

24. ILO: Kinderarbeid stijgt tot 160 miljoen, eerste stijging in 20 jaar. [wcms_800278.pdf](https://www.ilo.org/public/eng/mediacms/800278.pdf) (ilo.org)

25. Our World in Data. Human Rights. [Human Rights - Our World in Data](https://ourworldindata.org/human-rights)

26. WHO, Tracking universal health coverage: 2023 global monitoring report; [Tracking universal health coverage 2023 global monitoring report](https://www.who.int/publications/m/item/tracking-universal-health-coverage-2023-global-monitoring-report) (who.int)

27. The World Bank. Urban Development. [Urban Development Overview](https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment) (worldbank.org)

Sociale thema's	Waarom vinden wij dit thema relevant?	Wat vinden wij belangrijk?
5. Productkwaliteit en -veiligheid	Onveilige producten kunnen de gezondheid van de gebruikers ervan schaden of financiële schade aanrichten. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan voedingsmiddelen die schadelijk zijn voor de gezondheid, niet goed functionerende medische apparatuur of een remsysteem van een auto dat niet goed functioneert.	Veilige, kwalitatief goede en betrouwbare goederen en diensten.
6. Gelijkheid	Gelijkstelling en gelijke behandeling van mensen ongeacht geslacht, gender, seksuele geaardheid, afkomst of geloof is in veel delen van de wereld niet vanzelfsprekend. Ongelijkheid kan misallocatie van talent en economische inefficiënties tot gevolg hebben.	Een gelijke behandeling van mensen, ongeacht geslacht, gender, seksuele geaardheid, afkomst of geloof.
7. Dierenwelzijn	Wereldwijd wordt op grote schaal dieren gedood voor voedselvoorziening, hun vacht, en voor het testen van medicijnen. Een groot deel daarvan leeft onder slechte omstandigheden, en dieren overlijden geregeld tijdens transport. In binnen- en buitenland zijn de afgelopen jaren verschillende schandalen geweest met betrekking tot mistanden in slachthuizen en bij transport van dieren in de vleesindustrie. ²⁸	Goede leefomstandigheden voor dieren.

28. Hannah Ritchie (2023) How many animals are factory-farmed? <https://ourworldindata.org/how-many-animals-are-factory-farmed>

Bestuurlijke thema's	Waarom vinden wij dit thema relevant?	Wat vinden wij belangrijk?
1. Verantwoord belastingbeleid	Belastingontwijking wordt met regelmaat als strategie ingezet door grote multinationale ondernemingen. Actieve belastingplanning door multinationale ondernemingen maakt dat overheden inkomsten mislopen door investeringen in essentiële publieke voorzieningen als gezondheidszorg, onderwijs en infrastructuur. Dit heeft tot gevolg dat deze kosten worden afgewenteld op de burger en kleinere bedrijven, of dat er minder budget voor beschikbaar is.	Een eerlijk belastingbeleid.
2. Privacy en dataveiligheid en datagebruik	Er is in toenemende mate sprake van een verschuiving naar een digitale samenleving. Dit brengt vele positieve effecten, maar ook risico's met zich mee, op het gebied van digitale veiligheid, dataveiligheid, privacy en monopolisering.	Digitale veiligheid, dataveiligheid en privacy en verantwoord gebruik van data.
3. Beloningsbeleid	Het beloningsbeleid van ondernemingen heeft invloed op hoe directie en bestuurders zich gedragen. Het is belangrijk dat de beloning zo ingericht wordt dat directie en bestuur geprikkeld worden zich in te zetten voor het lange-termijn belang van aandeelhouders en de maatschappij als geheel.	Bestuurdersbeloningen die prikkelen voor de lange termijn die niet buitensporig zijn.
4. Eigendomsstructuur en aandeelhoudersrechten	Stakeholders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun belangen op zorgvuldige wijze worden meegewogen. Als er sprake is van eigendomsstructuur waarin de belangen van de verschillende stakeholders onvoldoende worden geborgd, is er een risico dat een relatief kleine groep stakeholders beslissingen neemt die niet in het belang zijn van de overige stakeholders.	De belangen van alle stakeholders worden zorgvuldig meegewogen in bedrijfsbeslissingen.
5. Omkoping, fraude en corruptie	Corruptie, fraude en omkoping is een wijdverspreid wereldwijd fenomeen met grote maatschappelijke en economische impact. ²⁹ In de context van de huidige geopolitieke ontwikkelingen is de relevantie van dit onderwerp toegenomen.	Integere bedrijfsvoering en integere overheden.
6. Bestuursamenstelling	De bestuursamenstelling van bedrijven beïnvloedt het vermogen van ondernemingsbesturen om een goede langetermijnstrategie te voeren. ³⁰ Het hebben van een divers bestuur kan een voorbeeldfunctie vervullen, waardoor verschillende groepen en achtergronden zichtbaar worden in de top van het bedrijfsleven. Ook kan er maatschappelijk debat zijn over de kwaliteit van een eendimensionaal bestuur.	Een evenwichtige bestuursamenstelling van hoge kwaliteit, voorzien van voldoende onafhankelijke controle.
7. Transparantie en aanspreekbaarheid	Om bedrijven goed te kunnen beoordelen op de bedrijfsvoering is tijdige en juiste bedrijfsrapportage nodig voor alle materiele aspecten. Dit moet ertoe leiden dat bedrijven niet weggelaten worden met incidenten of het wegmoffelen van praktijken die schadelijk kunnen zijn voor milieu, mensenrechten en goed bestuur.	Transparante bedrijfsvoering, inclusief transparantie over lobbyactiviteiten.

Tabel 3: Beschrijving van de geprioriteerde ESG-thema's. De relevantie van de verschillende ESG-thema's kan per type belegging afwijken. Mede daarom wijkt de integratie van de verschillende ESG-thema's af per type belegging.

29. World Bank. Combating Corruption. [Combating Corruption](https://www.worldbank.org) (worldbank.org)

30. Nederlandse Corporate Governance Code. [De Nederlandse Corporate Governance Code](https://overheid.nl) (overheid.nl)

Bijlage 2: ESG-integratie per beleggingscategorie

Aandelen

Met de posities in het cluster aandelen is PMT mede-eigenaar van bedrijven. Dit betreft zowel beurs- genoteerde aandelen in ontwikkelde en opkomende landen als private equity. We stellen ons op als actieve en betrokken mede-eigenaar wanneer we aandelen bezitten (zie voor meer informatie over actief aandeelhouderschap [hoofdstuk 2](#)).

Beursgenoteerde aandelen

De beursgenoteerde aandelenportefeuille wordt passief beheerd. Welke bedrijven opgenomen kunnen worden wordt bepaald aan de hand van vooraf gedefinieerde voorwaarden. De voorwaarden gaan zowel over ESG-onderwerpen, als over financiële karakteristieken. We noemen dit bewuste selectie van aandelen.

Naar oordeel van PMT, is een passende onderneming voor PMT een onderneming:

- Met een goed rendements- en risicoprofiel;
- Die geen schadelijke en maatschappelijk onwenselijke producten of diensten genereert;
- Die zich bewust is van de effecten die zij heeft op de samenleving en daar op een verstandige manier rekening mee houdt;
- Die langetermijndoelstellingen niet ten koste laat gaan van resultaten op korte termijn;
- Die aanspreekbaar is op haar gedrag en resultaten;
- Die zich houdt aan wet- en regelgeving.

We hanteren een drempelwaarde op ESG-scores van bedrijven. Dit betekent dat bedrijven met een te lage ESG-score niet in de portefeuille opgenomen kan worden. Bedrijven die al in de portefeuille zijn opgenomen maar waarvan de ESG-score onder de drempel daalt worden uit de portefeuille verwijderd.

PMT vult de screening op basis van de ESG-score aan met aanvullende drempelwaarden. Op deze manier sluit de selectie van beursgenoteerde aandelen beter aan bij de voorkeuren en ambities van PMT. De aanvullende drempelwaarden richten zich op specifieke thema's die PMT belangrijk vindt (zie voor meer informatie over de thema's [paragraaf 2.4](#) van ons verantwoord beleggen beleid). Op dit moment worden de aanvullende drempelwaarden alleen nog toegepast op de ontwikkelde landen aandelenportefeuille.

Private equity

De private equity portefeuille van PMT is volledig actief beheerd. We selecteren managers die we in staat achten om met hun beleggingen lange termijn-waarde te creëren. PMT heeft de doelstelling om jaarlijks minimaal €150 miljoen aan impactinvesteringen te doen via private equity.

Van private equity managers wordt gevraagd om in de investeringskeuzes het verantwoord beleggen beleid van PMT te respecteren. Dat betekent bij de selectie van investeringen in ieder geval dat deze niet op de uitsluitingslijst mogen voorkomen. Er wordt een *opt-out* regeling met de manager aangegaan, op deze manier heeft PMT de mogelijkheid om niet mee te doen met een specifieke investering die niet past bij de voorkeuren en ambities van PMT. Tevens moeten de managers rapporteren hoe de onderliggende portefeuille ondernemingen met ESG-aspecten omgaan.

PMT vraagt van alle nieuwe managers om de UNPRI te ondertekenen om te waarborgen dat de manager het verantwoord beleggen beleid van PMT wil en kan uitvoeren. Aan managers met wie PMT een bestaande relatie heeft, vraagt PMT de UNPRI te ondertekenen voordat een opvolgfonds in gaat.

Daarnaast stelt PMT strenge ESG-eisen aan private equity fondsen op het gebied van de integratie van ESG-onderwerpen in het beleggingsproces. PMT vraagt van managers om ervoor te zorgen dat de portefeuille ondernemingen internationaal zaken doen volgens de [OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen](#) en de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#). Indien mogelijk neemt fiduciair manager MN namens PMT een positie in de Advisory Board of het Advisory Committee, om zich (indirect) als actief aandeelhouder/investeerder op te kunnen stellen.

Obligaties

Bedrijfsobligaties

PMT verstrekt leningen aan bedrijven door te beleggen in bedrijfsobligaties. Net zoals bij de andere beleggingscategorieën is het uitsluitingsbeleid van toepassing. PMT screent daarnaast alle bedrijven waarvoor een MSCI ESG-score beschikbaar is.

Net als bij de aandelenportefeuille hanteren we een drempelwaarde op ESG-scores van bedrijven. Dit betekent dat bedrijven met een te lage ESG-score niet in de portefeuille opgenomen kan worden. Bedrijven die al in de portefeuille zijn opgenomen maar waarvan de ESG-score onder de drempel daalt worden uit de portefeuille verwijderd. PMT neemt bedrijven zonder ESG-score eventueel op in de portefeuille na uitgebreide ESG-screening van de beheerder.

De bedrijfsobligatieportefeuilles hebben een actief karakter, waarbij de vermogensbeheerder ESG-factoren meeneemt in de analyse van de kredietwaardigheid van de ondernemingen waaraan leningen worden verstrekt.

Staatobligaties

Via staatsobligaties verstrekt PMT leningen aan overheden. Als landen of haar machtshebbers onderhevig zijn aan VN en/of EU sancties worden deze landen uitgesloten van het beleggingsuniversum.

PMT vindt het belangrijk dat de overheden waaraan geld wordt uitgeleend zich verantwoord ontwikkelen. Om te beoordelen of landen zich verantwoord ontwikkelen worden landen beoordeeld op een viertal ESG-criteria:

- Hoe democratisch is een land?
- Hoeveel corruptie is er in een land?
- Hoe kwetsbaar is een land voor klimaatverandering? En doet de overheid voldoende om zich voor te bereiden op de effecten?
- Zorgt een land voor voldoende sociaal-economische ontwikkeling?

Met behulp van een zogenaamd ESG-Landenraamwerk wil PMT alleen geld uitlenen aan landen die aansluiten bij de beleggingsbeginselen van PMT. Dat geldt ook voor staatsbedrijven. PMT neemt geen staatsbedrijven op in de aandelenportefeuille die afkomstig zijn uit de landen waarin niet wordt belegd op basis van het ESG-Landenraamwerk. Zo komen bijvoorbeeld staatsobligaties en aandelen in staatsbedrijven uit Qatar, China en Rusland niet in aanmerking voor PMT.

Het ESG-Landenraamwerk bevat de volgende indicatoren:

Aspect van ontwikkeling	Indicator	Uitgevende instantie
Bestuur	Corruption Perception Index	Transparency International
	Democracy Index	Economist Intelligence Unit
Milieu risico	Vulnerability & Readiness Index	ND-GAIN
	Climate Change Performance Index	GermanWatch
Sociale ontwikkeling	Human Development Index	United Nations Development Programme

Tabel 4: Indicatoren van het ESG-Landenraamwerk.

Naast het ESG-Landenraamwerk worden staatsobligaties van overheden van ontwikkelde landen geselecteerd op basis van aanvullende fundamentele en marktindicatoren. Als fundamentele indicatoren gelden twee hoofdcriteria:

- Betalingsmoraal (het politieke en juridische risico van een land)
- Houdbaarheid van de staatsschuld (het economisch en budgettair risico van een land).

Om een inschatting te maken van de betalingsmoraal wordt de wereldwijde 'governance index' van de Wereldbank gebruikt. De 25% best scorende landen worden beschouwd als landen met een voldoende goede governance.

Vastgoed

Vastgoed in Nederland

Omdat PMT in Nederland in de regel het vastgoed zelf in eigendom heeft, moet PMT zelf de inspanning leveren om duurzame en toekomstbestendige panden in bezit te hebben. Dit doet PMT door significant te investeren in verduurzaming van de eigen woningen. Daarnaast vraagt PMT Nederlandse vastgoedbeheerders om per object een verduurzamingsroutekaart te ontwikkelen in lijn met het [Carbon Risk Real Estate Monitor](#) (CRREM) 1,5-graden pad. Hiermee dienen de haalbaarheid en kosten van verduurzaming inzichtelijk te worden gemaakt. PMT geeft hierbij de voorkeur aan verduurzaming van bestaande producten boven sloop-nieuwbouw of verkoop-nieuwbouw. Voor nieuwbouw is het uitgangspunt van PMT dat het intensiteitsniveau van vastgoed in lijn is met de relevante CRREM-2040 intensiteitsniveaus. Hierbij geeft PMT voorkeur aan 'energieneutraal'.

Vastgoed in Europa en de VS

PMT vraagt aan managers om deel te nemen aan de [Global Real Estate Sustainability Benchmark](#) (GRESB). PMT vraagt aandacht bij managers voor ESG-factoren, mede vanwege wet- en regelgeving op het gebied van verduurzaming van vastgoed. Managers wordt gevraagd om de PRI principes te onderschrijven. Ook worden de managers aangemoedigd om stelselmatig mee te werken aan energiecificering van het onroerend goed in hun portefeuille.

Infrastructuur

Infra renewables

Via private infrastructuur aandelen belegt PMT expliciet in de productie van hernieuwbare energie. Deze beleggingscategorie wordt 'infra renewables' genoemd. Hiermee geeft PMT invulling aan zijn impactthema 'Energietransitie'. Binnen 'infra renewables' wordt grotendeels geïnvesteerd in operationele wind- en zonne-parken.

Infrastructuurleningen

PMT investeert ook in infrastructuur via infrastructuurleningen. Aan infrastructuurleningen zijn transitierisico's verbonden ten aanzien van klimaatverandering, fysieke risico's en risico's op schadeclaims en reputatierisico. Vanwege het eerstgenoemde risico investeert PMT niet in kolen- en olie gerelateerde projecten. Een deel van de infrastructuurleningen wordt als impactinvestering gekwalificeerd.

Hypotheken

De gekozen partijen die een rol spelen in de beheerketen van het hypotheekproduct zijn beoordeeld op ESG-criteria om te kunnen beoordelen of zij naar verwachting een robuuste, toekomstbestendige rol kunnen spelen bij het doorvertalen van PMT beleid naar uitvoering. De belegging in hypotheek past bij de positieve voorkeur van PMT voor beleggingen in Nederland en draagt bij aan verbreding van het financieringsaanbod.

Toegestane banken

PMT doet veel zaken met banken (deposito's, renteswaps, etc.). We doen alleen zaken met banken met een ESG-score boven de gestelde drempelwaarde. Vervolgens worden de banken waarmee we zaken doen elk halfjaar geëvalueerd op onder andere het onderwerp ESG. Op basis van deze halfjaarlijkse beoordeling wordt bepaald welk percentage van de transacties/commissies per bank potentieel wordt toebedeeld in het komende halfjaar.

Bijlage 3: MSCI ESG-score

PMT maakt gebruik van de MSCI ESG-score voor de beoordeling van bedrijven voor de aandelen- en obligatieportefeuilles. Voor zowel de aandelenportefeuille als de bedrijfsobligatieportefeuilles hanteren we een drempelwaarde voor de ESG-score van bedrijven. Bedrijven met een te lage totale ESG-score worden niet opgenomen. Bedrijven die al in de portefeuille zijn opgenomen maar waarvan de ESG-score onder de drempel daalt worden uit de portefeuille verwijderd. De gehanteerde drempelwaarde kan per soort belegging verschillen.

De factoren die MSCI meeneemt in de totstandkoming van de ESG-score worden hieronder weergegeven.

3 Pillars	10 Themes	35 ESG Key Issues	
Environment	Climate Change	Carbon Emissions Product Carbon Footprint	Financing Environmental Impact Climate Change Vulnerability
	Natural Capital	Water Stress Biodiversity & Land Use	Raw Material Sourcing
	Polution & Waste	Water Stress Biodiversity & Land Use	Electronic Waste
	Environmental Opportunities	Opportunities in Clean Tech Opportunities in Green Building	Opportunities in Renewable Energy
Social	Human Capital	Labour Management Health & Safety	Human Capital Development Supply Chain Labor Standards
	Product Liability	Product Safety & Quality Chemical Safety Financial Product Safety	Privacy & Data Security Responsible Investment Health & Demographic Risk
	Stakeholder Opposition	Controversial Sourcing Community Relations	
	Social Opportunities	Access to Communications Access to Finance	Access to Health Care Opportunities in Nutrition & Health
Governance	Corporate Governance	Ownership & Control Board	Pay Accounting
	Corporate Behavior	Business Ethics Tax Transparency	

Tabel 5: MSCI ESG Key Issue Hierarchy

Heeft u vragen?

Op onze website vindt u veel informatie:
www.pmt.nl. U kunt ons ook een e-mail sturen
via het contactformulier: www.pmt.nl/contact.
Wij zijn telefonisch bereikbaar op 070 316 08 60.

U kunt ook contact opnemen met de pensioen-
consulent in uw regio. De contactgegevens van
de pensioenconsulenten in uw regio vindt u op
www.pmt.nl.